

ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และ 2 ในโรงเรียนขยายโอกาส
เขตการศึกษา 11 ที่มีต่อหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

ปริญญานิพนธ์
ของ
วัชรินทร์ สันศิริ

22 ต.ค. 2539

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา

มีนาคม 2539

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

B A4276

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
ศิลปศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(อาจารย์สุพจน์ ไตนวล)

..... กรรมการ
(อาจารย์ณลินี ณ นคร)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(อาจารย์สุพจน์ ไตนวล)

..... กรรมการ
(อาจารย์ณลินี ณ นคร)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รศ. วรณรัตน์ ตั้งเจริญ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร. ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 8 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2537

ประกาศคุณประการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก อาจารย์สุพจน์ โตนาล
ประธานกรรมการ อาจารย์ณลินี ณ นคร กรรมการ และรองศาสตราจารย์วราภรณ์ ตั้งเจริญ
กรรมการ ซึ่งได้กรุณาช่วยเหลือให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องเป็นอย่างดีมาโดยตลอด และ
กรุณาให้เกียรติรับเป็นกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณใน
ความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ รองศาสตราจารย์
ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ และอาจารย์ ดร.วิภา คงคากุล ที่ได้ตรวจสอบแก้ไขเสนอแนะแบบสอบถาม
และได้ให้คำแนะนำมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้และ
ให้ความอนุเคราะห์ในด้านต่าง ๆ อันเป็นผลทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณ อาจารย์บุญถิ่น ลำสัน อาจารย์สุสอน สิทธิวิชาวพร อาจารย์กุหลาบ สันศิริ
อาจารย์สายพิน ประสุวรรณ อาจารย์รุ่งทิพย์ สมานรักษ์ อาจารย์นันทพร ผ่องพลี
อาจารย์จำรูญลักษณ์ สุขสัมพันธ์ อาจารย์กฤษณา จันทรวีภาค ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วย
เก็บรวบรวมข้อมูลจนเกิดความสำเร็จด้วยดี และตลอดจนให้คำแนะนำมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ ครูอาจารย์ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ได้มีส่วนให้ผู้วิจัยได้รับความรู้
ความสำเร็จในการเรียนการสอนมาโดยตลอด อันเป็นผลให้การทำปริญญานิพนธ์สำเร็จได้ด้วยดี

วัชรินทร์ สันศิริ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษา	2
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
ความเป็นมาของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา	6
ศิลปศึกษาครูต้นไกลินทร์	7
ศิลปศึกษาในระบอบประชาธิปไตยจนถึงปัจจุบัน	8
หลักสูตรวิชาศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปัจจุบัน	15
ความหมายของหลักสูตร	16
ความหมายของศิลปะและศิลปศึกษา	17
สาระของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	
พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)	21
การจัดเนื้อหาวิชา	29
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	30
การวัดผลและประเมินผล	31
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
สมมติฐานการวิจัย	38
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	39
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	39

บทที่	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	43
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	43
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	49
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	49
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	49
ประชากร	49
กลุ่มตัวอย่าง	49
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	49
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล	50
การวิเคราะห์ข้อมูล	50
อภิปรายผล	51
ข้อเสนอแนะ	52
ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยต่อไป	53
บรรณานุกรม	54
ภาคผนวก	61
ประวัติย่อของผู้วิจัย	77

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1. โครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521	22
2. โครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)	24
3. จำนวนครูผู้สอนที่ใช้ในการวิจัย	30
4. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร วิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	42
5. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของครูผู้สอน วิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ในโรงเรียนขนาดใหญ่ กับขนาดกลางและเล็ก ที่มีต่อหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และ ศิลปะกับชีวิต 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	47
6. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของครูผู้สอน วิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ที่มีวุฒิทางศิลปะและ ไม่มีวุฒิทางศิลปะ ที่มีต่อหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และ ศิลปะกับชีวิต 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	48

ภูมิหลัง

✓ การศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ เพราะทุกประเทศจะเจริญได้ ก็ต้องอาศัยทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ ความสามารถ มาพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนเทคโนโลยีสมัยใหม่ในทุก ๆ ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2532 : คำนำ)

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดการศึกษาให้กับประชาชนในโรงเรียนหลายระดับ ในระดับมัธยมศึกษาที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าระดับอื่น เพราะเป็นช่วงรอยต่อระหว่างระดับประถมศึกษากับอุดมศึกษา (ยุพา อุดมศักดิ์. 2530 : 18) การศึกษาระดับนี้มีหลักการที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบความถนัดของตนเอง ซึ่งจะ เป็นพื้นฐานในการประกอบสัมมาชีพ และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น (กรมวิชาการ. 2533 ก : 1)

การศึกษาทางด้านศิลปะในปัจจุบันได้รับความสนใจจากผู้ปกครอง และนักเรียนมากขึ้น การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา เป็นการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อก่อให้เกิดการรับรู้ (Perception Growth) อารมณ์ (Emotional Growth) สติปัญญา (Intellectual Growth) สุนทรียภาพ (Aesthetic Growth) กาย (Physical Growth) การสร้างสรรค์ (Creative Growth) สิ่งเหล่านี้ นับว่าเป็นส่วนที่สำคัญในการพัฒนาความเจริญเติบโตของเด็กในวัยเรียน (ศูนย์พัฒนาหลักสูตร. 2526 : 10)

✓ หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ได้มีการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรไว้ 3 ส่วน คือ วิชาที่เป็นวิชาบังคับ วิชาเลือก และส่วนที่เป็นกลุ่มวิชากิจกรรม วิชาศิลปศึกษาก็ได้บรรจุไว้ในหลักสูตรเช่นกัน โดยจัดอยู่ในกลุ่มวิชาบังคับ และวิชาเลือก ก่อนการปรับปรุงหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ได้จัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะเป็น 3 รายวิชาคือ ทัศนศิลป์ ดนตรีและนาฏศิลป์ แต่จากการประเมินหลักสูตรของกรมวิชาการพบว่า หลักสูตรดังกล่าวยังไม่แสดงถึงภาพรวมที่สมบูรณ์ของตัวหลักสูตร เพราะว่า หลักสูตรสอนให้คนจดจำมากเกินไป ฉะนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงความเจริญก้าวหน้าของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ กระทรวง

ศึกษาธิการจึงได้ประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2533 ตามคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก 612/2533 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 เป็นต้นไป (กรมวิชาการ. 2532 : 1)

วิชาศิลปศึกษาซึ่งมี 3 ส่วน คือ หัตถศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์ จึงได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร โดยรวมกันเป็นเพียงวิชาเดียว คือ วิชาศิลปะกับชีวิต และได้กำหนดให้เป็นรายวิชาบังคับให้เรียนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรศิลปศึกษาดังกล่าว ก่อให้เกิดปัญหาในด้านการจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาเกี่ยวกับครูผู้สอนที่ต้องใช้ครูผู้สอนวิชาหัตถศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์ ซึ่งต้องใช้ครูผู้สอนถึง 3 คน จึงจะสมบูรณ์ตามเป้าหมายของหลักสูตร และมีความยุ่งยากต่อการประเมินผลทั้ง 3 ส่วนวิชา โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตามตำบลต่าง ๆ ของแต่ละจังหวัด (สุวรรณรัตน์ นาคภักดี. 2535 : 56-57)

จากสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะกับชีวิตมีผลกระทบต่อโรงเรียน ในสังกัดกรมสามัญศึกษาดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา ในส่วนของความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ในโรงเรียนขยายโอกาสเขตการศึกษา 11 ที่มีต่อหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิตชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เพื่อจะได้ทราบถึงความคิดเห็น ปัญหา และข้อมูลต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องในโอกาสต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ในโรงเรียนขยายโอกาสขนาดใหญ่กับขนาดกลางและเล็กที่มีต่อหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ในโรงเรียนขยายโอกาสที่มีวุฒิทางศิลปะกับไม่มีวุฒิทางศิลปะ ที่มีต่อหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และ ศิลปะกับชีวิต 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

✓ ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเป็นแนวทางให้กรมวิชาการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร นำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และ ศิลปะกับชีวิต 2 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เพื่อเป็นแนวทางให้ศึกษานิเทศก์ทำกาการนิเทศและฝึกอบรมครูศิลปศึกษาและการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ตามหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต พพชักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

✓ ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร เป็นครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตการศึกษา 11 ปีการศึกษา 2536 จำนวน 5 จังหวัด โรงเรียน 294 โรงเรียน มีจำนวนครูผู้สอนทั้งหมด 294 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตการศึกษา 11 ปีการศึกษา 2536 จำนวน 88 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นของการสุ่ม (strata) และมีโรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม (sampling unit)
2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 ขนาดของโรงเรียน มี 2 ลักษณะ

- 1) โรงเรียนขนาดใหญ่
- 2) โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก

2.1.2 วุฒิการศึกษาของครู มี 2 ประเภท

- 1) ครูที่มีวุฒิการศึกษาทางศิลปะ
- 2) ครูที่ไม่มีวุฒิการศึกษาทางศิลปะ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของครูผู้สอน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1.) ความคิดเห็นต่อหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิตชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หมายถึง แนวคิดของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ที่มีต่อจุดประสงค์ของวิชา เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผลที่กระทรวงศึกษาธิการใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และ ศิลปะกับชีวิต 2 โดยประกาศใช้ เมื่อปี พุทธศักราช 2521 และได้นำมาปรับปรุงในปีพุทธศักราช 2533

1.1 จุดประสงค์ของวิชา หมายถึง จุดหมายปลายทางที่คาดหวังว่า เมื่อผู้เรียนเรียนจบในวิชานั้นแล้วจะมีความรู้ความสามารถตามที่ตั้งไว้

1.2 เนื้อหาวิชา หมายถึง รายละเอียดของเนื้อหาวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และ ศิลปะกับชีวิต 2 (ศ 101, ศ 102) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ชื่นชม และเห็นคุณค่าของศิลปะด้านทัศนศิลป์ ดนตรี-นาฏศิลป์

1.3 กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการที่ครูผู้สอนจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชานั้น ๆ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของวิชา

1.4 การวัดผลและประเมินผล หมายถึง การกำหนดคุณลักษณะให้กับสิ่งที่ต้องการวัด โดยผ่านวิธีทดสอบ สังเกต สัมภาษณ์ และตรวจผลงาน แล้วนำคุณลักษณะที่กำหนด มาตัดสินคุณค่า

2. โรงเรียนขยายโอกาส หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่ได้รับคัดเลือกให้เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ 457/2533

3. โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 301 คนขึ้นไป

4. โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน

5. โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 10-120 คน

6. ภูมิภาค หมายถึง สาขาการศึกษาของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และ ศิลปะกับชีวิต 2 ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

๕.1 ๕๑ ครูที่มีวุฒิทางศิลปะ ได้แก่ ครูผู้สอนที่จบการศึกษาทางสาขาวิชาศิลปศึกษา จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ พาณิชยศิลป์ วิจิตรศิลป์ มัณฑนศิลป์ ศิลปะประยุกต์ ดนตรี นาฏศิลป์

๕.๑ ๕๒ ครูที่ไม่มีวุฒิทางศิลปะ ได้แก่ ครูผู้สอนที่สำเร็จในสาขาวิชาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ สาขาวิชาศิลปศึกษา จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ พาณิชยศิลป์ วิจิตรศิลป์ มัณฑนศิลป์ ศิลปะประยุกต์ ดนตรี นาฏศิลป์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้เรียบเรียงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ คือ

1. ความเป็นมาของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา
- ✓ 2. ความหมายของหลักสูตร
3. ความหมายของศิลปะและศิลปศึกษา
4. สาระของหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
5. โครงสร้างของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
6. ด้านเนื้อหาวิชา
7. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
8. การวัดผลและประเมินผล
9. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความเป็นมาของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา

การศึกษาในอดีต เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นเพื่อให้สืบเนื่องกับที่เคยกระทำมาในสมัยโบราณ และมุ่งเน้นหลักการถ่ายทอดวัฒนธรรมหรือการประกอบอาชีพของบรรพบุรุษเป็นหลัก ด้วยเหตุนี้การจัดการศึกษาจึงอยู่ที่วัด วัง และครอบครัว ยังไม่มีสถานศึกษาและสถานฝึกอาชีพที่รับบุคคลทั่วไปเข้าศึกษาอบรมเป็นการเฉพาะ (ประยูร ศรีประสาธน์ และนิรมล กิตติวิบูลย์. ม.ป.ป. : 219-220)

ลักษณะการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาเป็นไปตามความพอใจของครูผู้สอนซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นผู้ที่มิได้มีมาจากการสืบทอดจากบรรพบุรุษ ไม่มีหลักสูตรที่ชัดเจน ขึ้นอยู่กับความพอใจที่จะถ่ายทอด ถ้าลูกศิษย์คนใดประพฤติ-ปฏิบัติตัวดี ยอมเข้ารับใช้-ปฏิบัติงานทุกอย่างที่ครูจะใช้ ทั้งการงานภายในบ้าน เช็ด, ถู, บีบนวด ฯลฯ จนกว่าครูจะยอมรับเป็นศิษย์จึงจะทำการครอบครูให้ยอมรับว่าเป็นศิษย์ที่อยู่ในโอวาท จึงจะเริ่มถ่ายทอดความรู้ให้ และลูกศิษย์ต้องขยันหมั่นเพียร

จนมีพื้นฐาน มีความชำนาญ ในการเขียนแบบครุได้ดี ครุจึงจะยอมถ่ายทอดสูตรลับให้ (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2527 : 23-141) ซึ่งถือว่า สิ้นสุดหรือมีความรู้ความสามารถพอที่จะออกไป แสวงหาความชำนาญต่อไปจนเป็นผู้ที่มีความชำนาญแทนครุผู้ถ่ายทอดได้สืบไป

จากความเป็นมาทั้งหมดของสังคมที่มีวัฒนธรรมอันดีงาม ที่แสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการ ของการสืบทอด จนค่อย ๆ พัฒนามาจนถึงจุดที่จะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ ที่ตอบสนอง สังคม เพื่อให้ตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยมากขึ้น จนเกิดการพัฒนารูปแบบการเรียน การสอนจากในวัด วัง บ้านมาเป็นระบบโรงเรียนมากขึ้น ซึ่งย่อมหมายถึงระบบที่มีรูปแบบการ ถ่ายทอดที่เป็นระบบโรงเรียนมากขึ้น

1. ศิลปศึกษาครุรัตนโกสินทร์

ในรัชกาลที่ 5 มีการก่อตั้งโรงเรียนหลวงครั้งแรกในปี พ.ศ.2414 การศึกษา ครั้งนั้นมุ่งเน้นการรู้หนังสือเพื่อไปรับราชการ และไปอบรมสั่งสอนชนบทรบเร่ตามทางราชการ มากกว่าอย่างอื่น ต่อมามีการขยายการศึกษาออกไปกว้างมากขึ้นมีการสอนเกี่ยวกับเลข และ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ บัญชี ภาษาอังกฤษ และวิทยาศาสตร์ ในระยะแรกนี้ไม่พบหลักฐานว่า มีการสอนศิลปศึกษาในระบบโรงเรียน (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2527 : 83-100)

1.1 แผนการศึกษา พ.ศ.2438-พ.ศ.2444

หลักสูตร พ.ศ.2438 พบว่า มีการศึกษาวิชาศิลปศึกษาในประโยค 3 ขึ้น 1-2-3-4 หลังจากนั้นก็มีการปรับปรุงเนื้อหาวิชาเรื่อยมา

1.2 แผนการศึกษา พ.ศ.2441

ในแผนการศึกษานี้ แบ่งการศึกษาออกเป็นประโยค 1-2 เป็นประถมศึกษา ประโยค 3-4 เป็นมัธยมศึกษา มีวิชาศิลปศึกษาอยู่ทุกชั้นปีเรียกว่าการวาดเขียน

1.3 แผนการศึกษา พ.ศ.2445

ในแผนการศึกษา พ.ศ.2445 นี้ ไม่พบวิชาศิลปศึกษาหรือการวาดเขียน แต่ พ.ศ.2448 พบว่ามีวิชาศิลปศึกษาแต่เรียกว่ายิออเมตรี (เรขาคณิต) ซึ่งเท่ากับว่าวิชาศิลปศึกษา ในช่วงนี้เป็นวิชาที่สัมพันธ์กับวิชาเรขาคณิตเท่านั้น

1.4 แผนการศึกษาชาติ พ.ศ.2452

แผนการศึกษานี้ได้แบ่งการศึกษาออกเป็นชั้นมูล ชั้นประถม ชั้นมัธยม พบว่า

วิชาวาดเขียน เป็นวิชาบังคับทั้งมัธยมศึกษาและมัธยมศึกษาสูง ในปี พ.ศ. 2448 ได้จัดตั้งโรงเรียนที่ศึกษาทางศิลปะขึ้น และ พ.ศ. 2456 ได้สถาปนาเป็นโรงเรียนเพาะช่างขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อวงการศึกษาศิลปะในระดับประถมและมัธยมศึกษาในเวลาต่อมา

1.5 แผนการศึกษา พ.ศ. 2456-พ.ศ. 2464

แผนการศึกษานี้เรียกว่าโครงการศึกษา พ.ศ. 2456 พบว่ามีวิชาวาดเขียนอยู่ทุกระดับชั้นตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษา

2. ศิลปศึกษาในระบอบประชาธิปไตยจนถึงปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2475 มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองรัฐบาลจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยซึ่งรัฐบาลชุดใหม่ได้ปรับปรุงหลักสูตรทันที ในช่วงนี้มีหนังสือแบบเรียนเกี่ยวกับการวาดเขียนหลายเล่ม ซึ่งเน้นทัศนคติและความรู้ทางด้านการวาดเขียน ช่วงนี้ถือว่า เป็นช่วงการตื่นตัวทางศิลปศึกษาเป็นอย่างมาก (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2527 : 11-12)

2.1 แผนการศึกษา พ.ศ. 2479-พ.ศ. 2494

แผนการศึกษา พ.ศ. 2479 ในส่วนของศิลปศึกษา ก็ยังคงเรียกว่า การวาดเขียน การฝีมือ ทั้งระดับประถมและมัธยมศึกษา

2.2 แผนการศึกษา พ.ศ. 2503

แผนการศึกษาชาติฉบับนี้ ถูกปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโดยคณะปฏิวัติในเดือนตุลาคม 2501 เพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะปฏิวัติ

วิชาศิลปศึกษาในหลักสูตร พ.ศ. 2503 มีการเปลี่ยนแปลงและเรียนมากขึ้น คือ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เรียนวิชาศิลปศึกษา 2 ชั่วโมง คือ วิชาบังคับ 1 ชั่วโมง วิชาเลือก 1 ชั่วโมง และได้มีวิชาเลือกในกลุ่มศิลปะมากขึ้น เช่น การปั้น-แกะสลัก การแกะแบบพิศดาร การตกแต่งบ้าน ขับริ่อง ดนตรี ฟ้อนรำ และมีวิชาศิลปปฏิบัติอีก 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เช่น วิชา เกษตรกรรมศิลป์ ชูทิกศิลป์ ดนกรรมศิลป์ (สาย ก) ส่วนสาย ข มีงานไม้ งานไม้ไผ่ เครื่องปั้นดินเผา เครื่องเคลือบโลหะ งานโลหะ งานหวาย งานเขียนแบบ งานเครื่องรัก

แผนการศึกษา พ.ศ. 2503 จะเห็นได้ว่า มีกลุ่มวิชาเลือกมากขึ้น มีการเปิดกว้างให้นักเรียนได้เลือกตามความถนัดของตนเอง นับว่าเป็นช่วงรอยต่อกับหลักสูตรเก่า

อย่างเห็นได้ชัด และครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นครูที่จบจากโรงเรียนเพาะช่าง เพราะสมัยนั้นสถาบันที่ผลิตครูศิลปะมีเพียงแห่งเดียว จึงทำให้ครูที่จบจากโรงเรียนเพาะช่างมีบทบาทรับใช้สังคมและถ่ายทอดวิชาความรู้ทางศิลปะอย่างเป็นรูปธรรม

2.3 หลักสูตร พ.ศ.2521 และ พ.ศ.2524

จากการวิเคราะห์หลักสูตร พ.ศ.2521 และ พ.ศ.2524 ของนักวิชาการพบว่าหลักสูตรนี้มุ่งให้จำมากเกินไป หลักสูตรมุ่งให้นักเรียนคิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาเป็นนั้น เมื่อหลักสูตรใช้มาระยะพอประมาณทำให้ทราบว่าไม่เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร

สาเหตุบางประการที่ทำให้เกิดการปรับปรุงหลักสูตรฉบับนี้เช่น นักวิชาการบอกว่าเนื้อหามากเกินไปเกินความจำเป็น ส่วนของเนื้อหาที่เป็นทฤษฎีมากเกินไปควรเน้นด้านการปฏิบัติให้มาก วิชาบังคับมากเกินไปควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกวิชาเรียนตามความถนัดและความสนใจที่สอดคล้องกับสภาพสังคมและท้องถิ่น ส่วนที่ปรับปรุงที่เห็นได้ชัดเจน คือ ลดวิชาบังคับให้น้อยลงเพิ่มวิชาเลือกเสรีให้มากขึ้น ลดวิชาที่เน้นทฤษฎีให้น้อยลง เน้นการปฏิบัติจริงให้มากขึ้น ฉะนั้นหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 จะมีลักษณะคล้ายหรือเหมือนกับหลักสูตร พ.ศ.2521 คือระดับประถมศึกษา 6 ปี ระดับมัธยมศึกษา 3 ปี และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี

2.4 วิชาศิลปศึกษาในหลักสูตร พุทธศักราช 2521

ในหลักสูตร พ.ศ.2521 ระดับมัธยมศึกษา วิชาศิลปศึกษาแยกเป็นวิชาทัศนศิลป์และดนตรีศึกษาเป็นวิชาบังคับ ม.1 และ ม.2 เรียนวิชาละ 1 คาบต่อสัปดาห์ ส่วน ม.3 ไม่เป็นวิชาบังคับเป็นเพียงวิชาเลือกเท่านั้นการทั้งวิชาศิลปศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นั้น ทำให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากนักวิชาการมาก ส่วนใหญ่ครูผู้สอนมักจะมีความคิดเห็นว่าน่าจะเพิ่มวิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาบังคับใน ม.3 ให้เหมือน ม.1 และ ม.2

2.4.1 ผลกระทบของวิชาศิลปศึกษาในหลักสูตร พ.ศ.2521

2.4.1.1 ผลกระทบต่อโรงเรียน ในส่วนที่เป็นวิชาศิลปศึกษา โรงเรียนยังขาดความพร้อมเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือครูที่มีคุณสมบัติที่สอนได้ทั้งดนตรีไทย ดนตรีสากล และนาฏศิลป์ ในขณะนั้นครูส่วนใหญ่จะถนัดอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ถนัดดนตรีไทย แต่ไม่ถนัดดนตรีสากล ถนัดดนตรีสากลไม่ถนัดดนตรีไทย ถนัดนาฏศิลป์ไม่ถนัดดนตรีสากลทำให้เกิดความไม่สมบูรณ์ในการสอน ผลก็คือ การเรียนการสอนไม่เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตร

2.4.1.2 ผลกระทบต่อสถาบันผลิตครูในขณะที่ประกาศใช้หลักสูตร

พ.ศ.2521 และ พ.ศ.2524 นั้น ไม่มีสถาบันใดผลิตครูที่มีคุณสมบัติทางวิชาดนตรีศึกษา มีแต่ครูศิลปศึกษา ครูนาฏศิลป์ ครูดนตรีไทย หรือดนตรีสากล ต่อมาวิทยาลัยครูหลายแห่ง ได้เห็นความสำคัญและความจำเป็นจึงได้เปิดสอนนักศึกษา ให้มีคุณสมบัติทางดนตรีศึกษา คือ มีความรู้ทางด้านดนตรีไทย ดนตรีสากล และฟิโนว่า ได้ตามหลักสูตรกำหนด (สุวรรณรัตน์ นาคภักดิ์. 2535 : 54-56) แต่ปัญหาโรงเรียนเล็กก็คือ ไม่สามารถเรียกบรรจุครูได้ เพราะครูเต็ม ไม่สามารถจะกำหนดอัตราใหม่เพิ่มขึ้นได้ จึงทำให้ขาดแคลนครูทางด้านนี้ตลอดเวลา

2.4.1.3 ผลกระทบต่อกรมสามัญศึกษา กรมสามัญศึกษาเป็นผู้ปฏิบัติตามหลักสูตรเหล่านี้ และพยายามจะสนองตอบ เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของหลักสูตร ฉะนั้น กรมสามัญศึกษา โดยส่วนของศึกษานิเทศก์ จัดให้มีการอบรมครูที่มีอยู่ให้สอนได้ทั้งวิชาดนตรี-ไทย-สากล และฟิโนว่า ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุมากกว่า ซึ่งก็แก้ปัญหาได้บ้างพอสมควร

2.5 หลักสูตรพหุศตวรรษ 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

โดยทั่วไปเป็นหลักสูตรที่ปรับปรุงจากหลักสูตร พ.ศ.2521 และ พ.ศ.2524 จุดใหญ่คือ ปรับปรุงวิชาบังคับให้น้อยลง เพิ่มวิชาเลือกให้มากขึ้น ลดเนื้อหาทฤษฎีให้น้อยลง มีการเรียนภาคปฏิบัติเพิ่มขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกวิชาที่ตนเองต้องการมากขึ้น เพื่อสนองความต้องการของบุคคลและท้องถิ่น เป็นการปรับปรุงให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม (สุวรรณรัตน์ นาคภักดิ์. 2535 : 55-56)

2.5.1 จุดหมายของหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533

ได้กล่าวแล้วข้างต้นว่าจุดสำคัญของการปรับปรุงหลักสูตรประการหนึ่ง คือ การลดและกระชับจุดประสงค์ของหลักสูตรให้ชัดเจนต่อกัน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย จุดหมายหลักสูตรฉบับปรับปรุงจึงกำหนดไว้เพียง 8 ประการหลัก (เดิมระดับประถมศึกษา มีจุดประสงค์ถึง 31 ประการหลัก) ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับมัธยมศึกษาตอนปลายได้เพิ่มความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระดับสูงอีก 1 ประการ เป็น 9 ประการ อย่างไรก็ตาม จุดหมายของหลักสูตรทั้ง 3 ระดับ ยึดถือเรื่องการพัฒนาชีวิตคือ (พัฒนาดตนเอง) พัฒนาเศรษฐกิจ คือ (พัฒนาอาชีพ) และพัฒนาสังคม คือ (พัฒนาท้องถิ่นชาติด้านเมือง) เป็นสำคัญ โดยแยกออกเป็น 8 ประการ ดังนี้

- การพัฒนาตน
- 1) มีความรู้พื้นฐาน
 - 2) มีสุขภาพกายใจสมบูรณ์
 - 3) รู้จักแก้ปัญหา
 - 4) รู้จักพัฒนา
 - 5) มีคุณธรรม เน้นเพื่อส่วนรวม
 - 6) มีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน
- การพัฒนาอาชีพ
- 7) มีทักษะและเจตคติต่องานอาชีพ
- การพัฒนาสังคม
- 8) ปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะเป็น

พลเมืองดีของครอบครัว ท้องถิ่น ชานบ้านเมือง

2.5.2 ความมุ่งหวังของหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533

2.5.2.1 ให้หลักสูตรเป็นตัวนำในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา รู้จักทำ รู้จักพัฒนางาน และมีค่านิยมที่ดี

2.5.2.2 ให้หลักสูตรส่งเสริมการจัดการศึกษาให้สอดคล้อง และเกื้อกูลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม ของแต่ละท้องถิ่น

2.5.2.3 ให้หลักสูตรส่งเสริมผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ให้สามารถจัดการศึกษาสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และท้องถิ่น และส่งเสริมความถนัด ความสามารถของนักเรียนแต่ละบุคคล ถึงขีดสูงสุดตามศักยภาพที่มีอยู่

2.5.3 จุดสำคัญในการปรับปรุงหลักสูตร

2.5.3.1 ลดและกระชับจุดประสงค์ของหลักสูตรให้ชัดเจนต่อเนื่องกัน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.5.3.2 ปรับเนื้อหาสาระของวิชาการต่าง ๆ ไม่ให้มีมากเกินไป ความจำเป็นและซ้ำซ้อนกัน

2.5.3.3 เพิ่มการเขียนคำอธิบายกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ในหลักสูตรประถมศึกษา และคำอธิบายรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรมัธยมศึกษา มีสาระสำคัญ 3 ตอนคือแนวทางการจัดกระบวนการเรียนการสอน เนื้อหาสาระ และวัตถุประสงค์ที่มุ่งหวัง

2.5.3.4 ปรับปรุงโครงสร้างของหลักสูตร ลดวิชาและเนื้อหาสาระในส่วนที่เป็นวิชาบังคับแก่นที่นักเรียนทุกคนต้องเรียนเหมือนกันทั่วประเทศลง ให้มีวิชา

บังคับเลือกและเลือกเสรีมากขึ้น

2.5.3.5 เปิดโอกาสและส่งเสริมให้ท้องถิ่น คือ โรงเรียนกลุ่มโรงเรียนจังหวัด เขตการศึกษา กรมต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถสร้างหลักสูตรรายวิชาต่าง ๆ ตามโครงสร้างวิชาบังคับเลือกและเลือกเสรีได้ ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาให้สอดคล้องและเกื้อกูลต่อชีวิตจริง สภาพเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละท้องถิ่น และส่งเสริมความถนัด ความสามารถ ตามความต้องการของนักเรียน รวมทั้งความเป็นเลิศทางวิชาการและงานอาชีพ (พะยอม แก้วกำเนิด. 2533 : 8-9)

2.5.4 จุดหมายหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาต่อ ให้สามารถเลือกแนวทางที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตน ในฐานะเป็นพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะ เพียงพอที่จะ เลือกและตัดสินใจ ประกอบสัมมาชีพทำงานร่วมกับผู้อื่นได้มีนิสัยในการปรับปรุงงานตนเองและสังคม เสริมสร้างอนามัยชุมชน และครองชีวิตโดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อสังคม

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ จะต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

2.5.4.1 มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญ และทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ

2.5.4.2 สามารถปฏิบัติตนในการรักษาและเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของตนเองและชุมชน

2.5.4.3 สามารถวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนและเลือกแนวทางแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับข้อจำกัดต่าง ๆ

2.5.4.4 มีความภูมิใจในความเป็นไทย สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถของตน

2.5.4.5 มีความคิดสร้างสรรค์สามารถสร้างและปรับปรุงแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้เกิดความเจริญแก่ตนเองและชุมชน

2.5.4.6 มีทัศนคติดีต่อสัมมาชีพทุกชนิด มีนิสัยรักการทำงาน และมีความสามารถในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของตนเอง

2.5.4.7 มีทักษะพื้นฐานในการเปลี่ยนแปลงของสังคมในชุมชน สามารถเสนอแนวทางพัฒนาชุมชนภูมิใจในการปฏิบัติตนตามบทบาท และหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน ตลอดจนอนุรักษ์และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตน

วิชาศิลปศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 วิชาศิลปศึกษาได้ถูกกำหนดให้เป็นวิชาศิลปะกับชีวิต 1 ถึงศิลปะกับชีวิต 6 ใช้เวลาเรียน 1 คาบต่อภาคต่อสัปดาห์ เป็นวิชาบังคับใน ม.1 ม.2 และ ม.3 ม.1 เทอมที่ 1 คือ ศ 101 เทอมที่ 2 คือ ศ 102 ม.2 เทอมที่ 1 คือ ศ 203 เทอมที่ 2 คือ ศ 204 ม.3 เทอมที่ 1 คือ ศ 305 เทอมที่ 2 คือ ศ 306

วิชาศิลปะกับชีวิตนี้ได้รวมเอาวิชาทัศนศิลปศึกษาและดนตรีศึกษาของหลักสูตร พ.ศ.2521 ซึ่งใช้สอนวิชาละ 1 คาบเรียน หลักสูตรปรับปรุงนี้ได้นำมารวมกัน คือนำเอาวิชาทัศนศิลปศึกษาและดนตรีศึกษามารวมกัน ใช้เวลาสอน 1 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค ทั้ง ม.1-3 ทำให้ผู้สอนจะต้องแยกกันสอน เพราะครูคนเดียวสอนวิชาทั้ง 2 สาขานี้ไม่ได้ทั้งหมด นอกจากนี้ ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นยังมีวิชาศิลปศึกษาไว้ให้เลือกอีกจำนวนมาก

2.6 ผลกระทบของวิชาศิลปศึกษาในหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533

หลักสูตรศิลปศึกษา ถ้าวิเคราะห์ให้ถี่จะพบว่า มักจะมีปัญหามาตลอดไม่มากนัก ปัญหาส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการขาดครูผู้สอน ปัญหาเวลาเรียนไม่เพียงพอ ปัญหาผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญในวิชาศิลปศึกษา สำหรับหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 ก็เช่นกัน

2.6.1 ผลกระทบต่อครู

หลังจากหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 เผยแพร่ออกมา และยังไม่ได้ประกาศใช้ นักวิชาการหลายฝ่าย ได้แสดงความคิดเห็นในเชิงไม่เห็นด้วยกับโครงสร้างจุดหมาย และหลักการของวิชาศิลปศึกษา ซึ่งกำหนดเป็นวิชาศิลปะกับชีวิต และหลักสูตรฉบับนี้ดูเหมือนว่ามีได้ระดมสรรพกำลังจากนักวิชาการหรือผู้เกี่ยวข้องในวงกว้าง มิได้ผ่านกระบวนการความคิดเห็นหลากหลายและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จึงทำให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ แต่ก็ไม่ได้รับการทบทวนพิจารณาจากผู้เกี่ยวข้อง (สุวรรธรัตน์ นาคภักดิ์. 2535 : 56-57)

ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่รวมวิชาทัศนศิลป์ ดนตรี และ

นาฏศิลป์เข้าด้วยกัน ซึ่งเรียกว่าวิชาศิลปะกับชีวิต เหตุผลคือ ครูคนเดียวไม่สามารถสอนได้ทั้ง ทศนศิลป์และดนตรี-นาฏศิลป์จึงเกิดปัญหามากในการจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ซึ่งผลสัมฤทธิ์อาจไม่เป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตร โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่มี บุคลากรน้อย ครูศิลปศึกษาบางโรงเรียนไม่มีเลยสักคนต้องใช้ครูที่จบวิชาเอกอื่นมาสอนแทน ยิ่ง จะเพิ่มปัญหาให้กับโรงเรียนและผู้บริหารหลักสูตรมากขึ้นทำให้เกิดผลกระทบต่อนักเรียนโดยตรง

2.6.2 ผลกระทบต่อสถาบันผลิตครูศิลปศึกษา

เมื่อหลักสูตรฉบับปรับปรุงประกาศทดลองใช้และประกาศใช้ ไม่มี สถาบันผลิตครูศิลปศึกษาสถาบันใดผลิตครูศิลปะที่มีคุณสมบัติที่สอนได้ทั้ง 3 เนื้อหา คือ ทศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์ในคนเดียว ทำให้สถาบันที่ผลิตครูเฉพาะด้านที่มีอยู่แล้วที่กำลังจะจบหรือ จบแล้วว่างงาน คงจะต้องประสบกับสภาวะว่างงานเป็นจำนวนมากเพราะเวลาเรียนลดน้อยลง คุณสมบัติที่สอนได้เฉพาะเรื่อง อีกประการหนึ่ง ตำแหน่งที่ประกาศรับครูทั้ง 3 คน คือ ดนตรี นาฏศิลป์ และทศนศิลป์ คงเป็นไปได้ยาก ซึ่งจะทำให้จำนวนครูที่จบ ไม่สอดคล้องกับตำแหน่งที่ โรงเรียนต้องการ

2.6.3 ผลกระทบต่อกรมสามัญศึกษา

เมื่อผลกระทบมีความชัดเจนดังกล่าว ทำให้การเรียนการสอนไม่ บรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร จะมีก็เฉพาะโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและ ขนาดเล็ก ครูศิลปะจะมีไม่ครบทั้ง 3 กลุ่มวิชาหรือบางโรงเรียนไม่มีครูศิลปะเลย โดยเฉพาะ โรงเรียนมัธยมประจำตำบล ผลก็คือจะพัฒนาคนได้ไม่ครบตามหลักสูตรกำหนด

2.6.4 ผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรมของชาติ

เนื่องจากหลักสูตรเน้นการสอนศิลปะน้อยลง ฉะนั้นการจะชี้ให้เห็น ถึงความซาบซึ้งในความงามทางศิลปะ คุณค่าของศิลปะ คุณค่าของศิลปวัตถุโบราณสถานต่าง ๆ คงจะปลูกฝังความคิดนี้ได้ยาก ในที่สุดจะมีผลกระทบต่อเยาวชนรุ่นลูกหลานที่ขาดการทุนบำรุง สมบัติของชาติบ้านเมือง และขาดค่านิยมที่เป็นศิลปวัฒนธรรมของไทยโดยตรงและทางอ้อม

2.6.5 ผลกระทบต่อนักเรียน

เมื่อมีการเรียนการสอนศิลปะน้อยลง นักเรียนก็จะไม่นิยมเลือกวิชา ศิลปศึกษาเป็นวิชาเลือกเพราะเมื่อวิชาบังคับคือศิลปะกับชีวิตมีชั่วโมงเรียนน้อยลงและขาดแคลน ครูผู้สอนก็จะทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย กิจกรรมการเรียนไม่ตอบสนองกับความต้องการ

เมื่อไม่มีครูผู้สอนศิลปะก็ไม่สามารถเปิดวิชาเลือกทางศิลปะได้ซึ่งจะมีผลกระทบต่อไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และในสถาบันสอนศิลปะในระดับอุดมศึกษาอีกอย่างเป็นระลอก

ผลกระทบจากหลักสูตรพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533)

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ยังมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และศิลปวัฒนธรรมอีกอย่างมาก จนกว่าจะมีการปรับปรุงหลักสูตรอีกครั้ง ซึ่งคงเป็นบทเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ไตร่ตรองให้รอบคอบก่อน และต้องระดมนักวิชาการ ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวนมากมาช่วยกันแก้ไขอย่างรีบด่วน ก่อนที่จะเกิดช่วงรอยต่ออันเป็นเสมือนช่วงที่ขาดตอนต่อการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาตลอดมา

หลักสูตรวิชาศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปัจจุบัน

ได้กล่าวมาแล้วหลักสูตรฉบับปัจจุบันนี้โดยทั่วไปได้ปรับปรุงมาจากหลักสูตร พ.ศ. 2521 และ พ.ศ. 2524 เป็นจุดใหญ่ โดยปรับวิชาทัศนศิลป์เป็นวิชาศิลปะกับชีวิต 1 ถึงศิลปะกับชีวิต 6 เดิมมีเรียนแค่ ม.1 และ ม.2 ส่วน ม.3 ไม่มีวิชาบังคับจะมีก็เป็นเพียงวิชาเลือกเท่านั้น และหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ยังได้รวมเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ และดนตรีเข้าด้วยกันรวมเป็นวิชาศิลปะกับชีวิต เป็นวิชาบังคับให้เรียนตั้งแต่ ม.1 ถึง ม.3 และยังมีวิชาเลือกไว้ให้เลือกอีกต่างหาก แต่โดยสภาพความเป็นจริง โรงเรียนบางโรงเรียนก็ไม่เปิด บางโรงเรียนก็เปิดแต่ไม่มีนักเรียนนิยมเลือกเท่าที่ควร หลักสูตรศิลปศึกษฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นกระบวนการทางด้านความคิดและการปฏิบัติ ในโครงสร้างได้ลดจำนวนคาบวิชาบังคับ และเพิ่มจำนวนคาบของวิชาเลือกเสรีให้มากขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนวิชาสามัญและวิชาชีพได้อย่างกว้างขวาง มีคาบเวลาสำหรับผู้เรียนได้ทำกิจกรรมอิสระ อันจะนำไปสู่การค้นพบ ความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเองได้อย่างแท้จริง

(กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : คำนำ) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการโดยกรมวิชาการ ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรมาแล้วหลายครั้ง เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน และให้ทันต่อความเจริญทางด้านเทคโนโลยี

ความหมายของหลักสูตร

ลัด อูทรานนท์ (2527 : 4) นักวิชาการด้านหลักสูตรและการสอน ได้อธิบายที่มาของคำว่า "หลักสูตร" ไว้ว่า ในภาษาอังกฤษมีคำศัพท์ที่ใช้เรียกหลักสูตรอยู่ 2 คำ คือ คำว่า "Syllabus" และ "Curriculum" คำว่า "Syllabus" เป็นภาษาละตินสมัยกลางที่มาจากศัพท์ในสมัยกรีกว่า Syllabus ซึ่งได้อ่านเพี้ยนไปเป็น Syllabus ในความหมายของ Syllabus จะหมายถึงหัวข้อโดยย่อของใจความสำคัญของเนื้อหาสาระ หรือหัวข้อโดยย่อของรายวิชาต่าง ๆ ส่วนคำว่า "Curriculum" เป็นภาษาละตินสมัยใหม่ที่มาจากรากศัพท์ในภาษาละตินว่า "Currere" ซึ่งแปลว่า กระบวนวิชา (Course) ดังนั้น คำว่า Curriculum จึงหมายถึง กระบวนวิชาทั้งหมดที่จัดโดยสถาบันการศึกษา สำหรับความหมายของคำว่าหลักสูตรนั้น นักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

กูด (Good. 1973) ได้อธิบายความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ คือ

1. หลักสูตร คือ เนื้อหาวิชาที่จัดไว้อย่างเป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษา เพื่อให้จบชั้นหรือรับประกาศนียบัตรในหมวดวิชาหรือสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่ง
2. หลักสูตร คือ โปรแกรมการศึกษาที่โรงเรียนกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียน เพื่อรับประกาศนียบัตรต่าง ๆ
3. หลักสูตร คือ กลุ่มของวิชาหรือประสบการณ์ที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนได้เรียนภายใต้การแนะนำของโรงเรียน

มะลิฉัตร เอื้ออนันท์ (2529 : 1-4) ได้ให้ความหมายของคำว่า หลักสูตร ไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง โครงการของการเรียน หลักสูตร หมายถึง เนื้อหาวิชาเรียน หรือหลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาได้จัดให้นักเรียน เป็นต้น

พวกกลุ่มปฏิรูปสังคม (Social Reconstructionist) เน้นความหมายของหลักสูตรหนักไปในทางด้านสนองความต้องการของสังคมมากกว่าความต้องการเฉพาะบุคคลของคนในสังคม ทางฝ่ายพวกมนุษยนิยม (Humanist) เน้นความสำคัญในด้านการเสริมสร้างการเจริญงอกงามเฉพาะบุคคลของแต่ละคน ส่วนพวกเทคโนโลยีทางการศึกษา (Technologist) มุ่งในด้านขบวนการเรียนการสอนเป็นสำคัญ ค่ายนี้จะมุ่งแสวงหาวิธีการที่จะทำให้การเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) เป็นหลัก

✓ นอกจากนี้ สังคฤหะ (2527 : 70-75) ยังได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับความหมายของหลักสูตรไว้สรุปได้ 8 ประการ ดังนี้

1. หลักสูตร หมายถึง กระบวนการหรือรายการเนื้อหาวิชาที่จัดสอนในโรงเรียน
2. หลักสูตร หมายถึง กลุ่มประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้แก่เด็กนักเรียน
3. หลักสูตร หมายถึง กิจกรรมการสอนที่จัดให้กับเด็ก
4. หลักสูตร หมายถึง สิ่งที่สังคมคาดหวัง หรือมุ่งหวังจะให้เด็กได้รับ
5. หลักสูตร คือ สื่อกลางหรือวิถีทางที่จะนำเด็กไปสู่จุดหมายปลายทางของการศึกษา
6. หลักสูตร หมายถึง ข้อผูกพันระหว่างนักเรียนกับครูและสิ่งแวดล้อมทางการเรียนซึ่งมีความหมายคล้ายกับเป็นสัญญาที่นักเรียนจะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้ทำได้
7. หลักสูตร หมายถึง กระบวนการปะทะสังสรรค์ระหว่างนักเรียนกับครูและสิ่งแวดล้อมทางการเรียน
8. หลักสูตร คือ แผนงานที่ได้วางไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำเด็กไปสู่จุดหมายปลายทางของการศึกษา

จากความหมายของหลักสูตรตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พอสรุปได้ว่า หลักสูตร คือ แนวทางในการพัฒนาผู้เรียน ที่ผู้มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการศึกษาได้กำหนดไว้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ และเจตคติต่อวิชาต่าง ๆ ตามจุดประสงค์ของการจัดการศึกษาและกระบวนการเรียนการสอนจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้หลักสูตรบรรลุจุดประสงค์

ความหมายของศิลปะและศิลปศึกษา

ความหมายของศิลปะ

พจนานุกรมของอ็อกซ์ฟอร์ดได้ให้คำนิยามความหมายของคำว่า "ศิลปะ" ไว้ว่าศิลปะเป็นผลงานมนุษย์ ความชำนาญของมนุษย์ (ตรงข้ามกับงานที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ) การสร้างสรรค์หรือการแสดงออกของสิ่งที่สวยงาม (Hornby, 1963 : 47)

กิริติ บุญเจือ (2522 : 5) ได้สรุปความเห็นรวม ๆ เกี่ยวกับศิลปะไว้ว่างานศิลปะต้องเป็นงานสร้างสรรค์ไม่ว่าจะมีมาเองหรือเป็นไปเอง สิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติมีอยู่มากมายที่งดงามแปลกหูแปลกตาและน่าทึ่ง ถ้าถือว่าผู้สร้างสรรค์สิ่งเหล่านั้นขึ้นมาได้ก็นับว่าเป็น

✓ ศิลปกรรม นอกจากนั้นการสร้างสรรคศิลปกรรมจะต้องแสดงอะไรบางอย่างของผู้สร้างสรรคไม่ว่าศิลปินผู้นั้นจะต้องการสื่อสารถึงผู้อื่นหรือไม่ก็ตาม

คิลาร์ พีระศรี (2527 : 25) ให้ความหมายไว้ว่า ศิลปะ หมายถึงงานอันเป็นความพากเพียรของมนุษย์ ซึ่งต้องใช้ความพยายามด้วยมือและด้วยความคิด เช่น ตัดเลื้อ ปลูกต้นไม้ สร้างเครื่องเรือน เป็นต้น อย่างนี้เป็นศิลปะมีความหมายอย่างกว้าง เมื่อกล่าวว่า วิจิตรศิลป์ (fine arts) หมายความว่า งานอันเป็นความพากเพียรของมนุษย์ นอกจากต้องใช้ความพยายามด้วยมือและความคิดแล้ว ยังต้องมีการพวยพุ่งแห่งพุทธิปัญญาและจิตออกมาด้วย (intellectual and spiritual emanation) ถ้ากล่าวเป็นภาษาสามัญ คือ ต้องมีใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ทำให้เกิดปัญญาความคิดและความรู้สึกทางใจให้พวยพุ่งออกมาและแทรกซึมไปในสิ่งนั้น เรียกเป็นคำเฉพาะของศัพท์ศิลปะว่า Emanation คือ การพวยพุ่งออกมา

น. ๗ ปากน้ำ (2531 : 10) ให้ความหมายว่า ศิลปะ จำเป็นจะต้องเกิดจากฝีมือหรือสมองกับความคิดของมนุษย์เท่านั้น

อารี สุทธิพันธุ์ (2532 : 31) ให้คำอธิบายไว้ว่าศิลปะ (art) หมายถึง ผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้นให้มีรูปทรงมีลักษณะเป็นต้นแบบ ด้วยความพยายาม ตั้งใจ อดทน เพื่อสนองความต้องการของตนและสังคม โดยหวังว่าจะ เป็นสื่อระหว่างกันเท่า ๆ กับเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกันด้วย

กิตติมา อมรทัต (2530 : 18) ได้แปลความหมายของศิลปะ ตามคำนิยามของ เฮร์เบิร์ต-รีด (Herbert Read) ไว้ว่าศิลปะซึ่งได้คำจำกัดความอย่างง่ายและเป็นธรรมดาที่สุด คือ พยายามที่จะสร้างสรรค์รูปลักษณ์ความพึงพอใจขึ้นมา และรูปลักษณ์นั้นก่อให้เกิดอาหารรู้สึกในความงาม อารมณ์ความรู้สึกนั้น จะเป็นที่พึงพอใจได้ก็ต่อเมื่อประสาทสัมผัสของเรารู้สึกชื่นชมในเอกภาพ หรือความประสมกลมกลืนกันในความสัมพันธ์อันมีระเบียบแบบแผน

ชลุต นิยมเสมอ (2531 : 17) ได้สรุปความหมายของศิลปะตามทัศนะของนักปรัชญาไว้หลายประการ ดังนี้

ศิลปะ คือ การเลียนแบบ	ทัศนะของเพลโต
ศิลปะ คือ การเป็นตัวแทน (ของชีวิต)	ทัศนะของอาริสโตเติล
ศิลปะ คือ การแสดงออก	ทัศนะของอูยีน เวรอง
	จอห์น คิวอี้, รูดอล์ฟ อาร์นไฮม์

ศิลปะ คือ รูปทรง	เลโอ ตอลสตอย, โรเจอร์ ฟราย
ศิลปะ คือ ประสบการณ์	ทัศนะของโรเจอร์ ฟราย
ศิลปะ คือ การเห็นแจ้ง	ทัศนะของจอห์น คิวอี้
	ทัศนะของเบเนดิกโต โครเซ
	องรี แบร์ซอง จอยซ์ แครี

จากคำนิยามดังกล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า ศิลปะ คือ ผลงานของมนุษย์ที่สร้างขึ้น โดยอาศัยการสังสมประสบการณ์การรับรู้ที่มีต่อรูป ความรู้สึก การจดจำรูป ความคิดสร้างสรรค์ และการหยั่งรู้เฉพาะตน ซึ่งมีความผันแปรและแตกต่างกันไป มีความงาม (Beauty) ความแปลกหูแปลกตา (picturesqueness) ความน่าทึ่ง (sublimity) และเจตนาบริสุทธิ์ในการสร้างสรรค์งานศิลปะ เพื่อผลงานศิลปะจะเป็นรากฐานประการหนึ่ง ที่ทำให้ศิลปะมีคุณค่าอย่างแท้จริง

ความหมายของศิลปศึกษา

ศิลปศึกษาเป็นคำที่ใช้เรียกกระบวนการจัดการเรียนการสอนทางศิลปะ ให้แก่นักเรียนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดยส่งเสริมให้นักเรียนมีความเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ มีความชื่นชมในผลงานศิลปกรรม และมีความสำนึกในความเปลี่ยนแปลงของรูปแบบศิลปะที่นำมาประยุกต์ใช้ โดยไม่มุ่งหวังจะให้นักเรียนเป็นศิลปินโดยตรง

นอกจากนี้คำว่าศิลปศึกษานี้ยังเป็นคำที่ใช้เรียกกระบวนการจัดการเรียนการสอนศิลปะ ให้แก่นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ต้องการ เป็นครูสอนศิลปะ ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมถึงพัฒนาการของนักเรียน วิธีสอน การจัดหลักสูตร การจัดห้องเรียน การสร้างสื่อการสอน การรู้จักสกัดเนื้อหาวิชาศิลปะนำมาปรับปรุงใช้สอนให้เหมาะสมกับระดับการศึกษา (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2532 : 201)

ศิลปศึกษามีโครงสร้างและเนื้อหา ว่าด้วยการให้ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอน ศิลปปฏิบัติ การเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ การเรียนการสอนสุนทรียศาสตร์ การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ คือ ศิลปศึกษาสอนให้ผู้เรียนสามารถไปสอนศิลปปฏิบัติ สามารถไปให้ประสบการณ์ด้านศิลปวิจารณ์ ประสบการณ์ด้านสุนทรีย และสามารถให้ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ศิลป์แก่นักเรียนของตน (มะลิฉัตร เอื้ออนันต์. ม.ป.ป. : 60)

ศิลปศึกษา คือ การสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เกี่ยวกับศิลปะที่จัดขึ้นในโรงเรียนโดยทั่วไป ความเชื่อในปัจจุบันสอนศิลปะเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับความเจริญเติบโตในเรื่องเหล่านี้คือ

การรับรู้ (Perception Growth)

อารมณ์ (Emotional Growth)

สติปัญญา (Intellectual Growth)

สุนทรียภาพ (Aesthetic Growth)

กาย (Physical Growth)

การสร้างสรรค์ (Creative Growth)

วิชาศิลปศึกษาได้จัดแบ่งวิธีการต่าง ๆ สำหรับฝึกฝนให้นักเรียนสามารถอ่านภาษาทางสุนทรียศาสตร์ได้ ซึ่งได้แก่ ความสามารถในการอ่านภาษาทางดนตรี ทศนศิลป์ การละคร และการเต้นรำ

วิชาศิลปศึกษาช่วยให้นักเรียนได้พบวิถีทางที่จะเข้าถึงแหล่งวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ

วิชาศิลปศึกษาได้จัดวิถีทางสำหรับนักเรียน ที่จะได้ค้นพบความสมบูรณ์ของโลกที่เราอาศัยอยู่

วิชาศิลปศึกษาช่วยให้นักเรียนพึงพอใจกับความต้องการขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ที่มากกว่าความต้องการเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ และความพึงพอใจนั้น คือ ความพึงพอใจที่จะฝึกฝนความปรารถนาที่จะประสบผลสำเร็จและการสร้างสรรค์งาน

สรุปได้ว่า ศิลปศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อผลิตนักวิชาการศิลปศึกษา (Art Education) กับครูสอนศิลปะ (Art Teacher) มีโครงสร้างและเนื้อหาว่าด้วยการให้ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนศิลปปฏิบัติ การเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ การเรียนการสอนสุนทรียศาสตร์ การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ เพื่อให้ผู้รับการศึกษาสามารถไปสอนศิลปปฏิบัติ สามารถไปให้ประสบการณ์ด้านศิลปวิจารณ์ ประสบการณ์ด้านสุนทรีย และสามารถให้ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ และทำการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

สำหรับวิชาศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทยนั้นเป็นวิชาที่จัดให้กับนักเรียนทุกคน โดยการให้ประสบการณ์ทางศิลปะขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจและ

เกิดความคิดสร้างสรรค์ ช่วยให้มีทักษะในการทำงานศิลปะขั้นพื้นฐาน และมีความชื่นชมต่อศิลปะ
สาขาต่าง ๆ ซึ่งผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากวิธีการสอนของครู เช่น การให้นักเรียนรู้จักการ
ฟังดนตรี รู้จักการสังเกตงานศิลปะ ได้ทดลองปฏิบัติงานศิลปะในแต่ละสาขา ซึ่งวิธีการสอน
ศิลปศึกษานี้จะสอนผสมผสานกันไประหว่างการทดลองปฏิบัติงานศิลปะแต่ละสาขา การวิจารณ์
ศิลปะ ประวัติศาสตร์ และสุนทรียศาสตร์ ส่วนในด้านความยากง่ายของเนื้อหาวิชาก็จะคำนึงถึง
พัฒนาการและความถนัดของผู้เรียนเป็นสำคัญ

สาระของหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

(ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

ผู้วิจัยขอเสนอสาระของหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

โครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

รายละเอียดของโครงสร้างหลักสูตรในส่วนที่เป็นกลุ่มวิชาศิลปศึกษา ที่กำหนดให้เรียนใน
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ทั้งก่อนและหลังการปรับปรุงหลักสูตร มีลักษณะดังนี้

ตาราง 1 โครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

ระดับชั้น	จำนวนคาบต่อสัปดาห์ต่อภาค					
	ม.1		ม.2		ม.3	
กลุ่มวิชา	บังคับ	เลือก	บังคับ	เลือก	บังคับ	เลือก
1. ภาษาไทย						
1.1 ภาษาไทย	4	-	4	2	4	4
1.2 ภาษาต่างประเทศ	-	6	-	6	-	8
2. วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์						
2.1 วิทยาศาสตร์	4	-	4	-	4	-
2.2 คณิตศาสตร์	4	-	4	-	-	6
3. สังคมศึกษา	5	2	5	2	5	4
4. พัฒนาบุคลิกภาพ						
4.1 พลานามัย	3	2	3	2	3	4
4.2 ศิลปศึกษา	2	2	2	4	-	6

ตาราง 1 (ต่อ)

ระดับชั้น	จำนวนคาบต่อสัปดาห์ต่อภาค					
	ม.1		ม.2		ม.3	
กลุ่มวิชา	บังคับ	เลือก	บังคับ	เลือก	บังคับ	เลือก
5. การงานและอาชีพ						
5.1 การงาน	4	-	4	-	4	-
5.2 อาชีพ	-	6	-	6	-	12
รวม (ไม่น้อยกว่า)	26	6	26	6	20	12
	32		32		32	
กิจกรรมแนะแนวและสอนซ่อมเสริม	3		3		3	
รวมทั้งสิ้น (ไม่น้อย)	35		35		35	

ตาราง 2 โครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

ระดับชั้น	จำนวนคาบต่อสัปดาห์ต่อภาค								
	ม.1			ม.2			ม.3		
กลุ่มวิชา	บังคับ		เลือกเสรี	บังคับ		เลือกเสรี	บังคับ		เลือกเสรี
	แกน	เลือก		แกน	เลือก		แกน	เลือก	
1. ภาษา									
1.1 ภาษาไทย	4	-	-	4	-	-	4	-	-
1.2 ภาษาต่างประเทศ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์									
2.1 วิทยาศาสตร์	3	-	-	3	-	-	3	-	-
2.2 คณิตศาสตร์	3	-	-	3	-	-	-	-	-
3. สังคมศึกษา	2	2	10	2	2	10	2	2	13
4. พัฒนาบุคลิกภาพ									
4.1 พลานามัย	1	2	-	1	2	-	1	2	-
4.2 ศิลปศึกษา	1	-	-	1	-	-	1	-	-

ตาราง 2 (ต่อ)

ระดับชั้น	จำนวนคาบต่อสัปดาห์ต่อภาค								
	ม.1			ม.2			ม.3		
กลุ่มวิชา	บังคับ		เลือกเสรี	บังคับ		เลือกเสรี	บังคับ		เลือกเสรี
	แกน	เลือก		แกน	เลือก		แกน	เลือก	
5. การงานและอาชีพ									
5.1 การงาน	-	2	-	-	2		-	2	
5.2 อาชีพ	-	-		-	-	-	-	-	-
รวม	14	6	10	14	6	10	11	6	13
	30			30			30		

ตาราง 2 (ต่อ)

กิจกรรม			
1. กิจกรรมตามระเบียบกระทรวง ศึกษาธิการว่าด้วยการจัด กิจกรรมในสถานศึกษา สังกัด กระทรวงศึกษาธิการ			
1.1 กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี หรือยุวกาชาด หรือผู้นำเพื่อประโยชน์	1	1	1
1.2 กิจกรรมอื่นๆ	1	1	1
2. กิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรม แก้ปัญหาหรือกิจกรรมพัฒนา การเรียนรู้	1	1	1
3. กิจกรรมอิสระของผู้เรียน	2	2	2
รวมทั้งหมด	35	35	35

เมื่อพิจารณาความแตกต่างของโครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ก่อนและหลังปรับปรุง จะเห็นว่าโครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 กำหนดให้กลุ่มวิชาศิลปศึกษาเป็นทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือก โดยกำหนดให้เรียนใน ม.1 เป็นวิชาบังคับ 2 คาบต่อสัปดาห์ วิชาเลือก 2 คาบต่อสัปดาห์ ม.2 วิชาบังคับ 2 คาบต่อสัปดาห์ วิชาเลือก 4 คาบต่อสัปดาห์ ส่วน ม.3 ไม่กำหนดเป็นวิชาบังคับแต่เป็นวิชาเลือก 6 คาบต่อสัปดาห์ ส่วนโครงสร้างหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 จัดให้กลุ่มวิชาศิลปศึกษาเป็นทั้งรายวิชาบังคับแกน โดยให้เรียนตั้งแต่ ม.1 ถึง ม.3 สัปดาห์ละ 1 คาบ และวิชาเลือกเสรีอีกจำนวนหนึ่ง

จุดประสงค์ของวิชาศิลปศึกษา

1. เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจพื้นฐานด้านศิลปะ
2. เพื่อให้เห็นคุณค่าของศิลปะมีความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมไทย และรู้จักรักษาเพื่อเป็นมรดกสืบทอดไป
3. เพื่อให้สามารถใช้ศิลปะพัฒนาจิตใจ บุคลิกภาพและรสนิยม
4. เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานศิลปะได้ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง

จุดประสงค์ของวิชาศิลปะกับชีวิตโดยรวมมีทั้งหมด 4 ข้อ ซึ่งประกอบไปด้วยความหมายกว้าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสครูผู้สอนและผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตามความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

โครงสร้างของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอเฉพาะโครงสร้างที่เป็นวิชาบังคับ

วิชาบังคับแกน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ศ 101 ศิลปะกับชีวิต 1 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค 0.5 หน่วยการเรียนรู้

ศ 102 ศิลปะกับชีวิต 2 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค 0.5 หน่วยการเรียนรู้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ศ 203 ศิลปะกับชีวิต 3 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค 0.5 หน่วยการเรียนรู้

ศ 204 ศิลปะกับชีวิต 4 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค 0.5 หน่วยการเรียนรู้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ศ 305 ศิลปะกับชีวิต 5 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค 0.5 หน่วยการเรียนรู้

ศ 306 ศิลปะกับชีวิต 6 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค 0.5 หน่วยการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชา

คำอธิบายรายวิชาศิลปะกับชีวิต 1 (ศ 101) มีดังนี้

ศึกษาและฝึกปฏิบัติงานศิลปะด้านทัศนศิลป์ ในเรื่องการเขียนรูปและ/หรือการปั้นรูปตามแบบหรือของจริง โดยเน้นการสังเกต รูปร่าง รูปทรง ขนาด สี และสัดส่วน ด้านขับร้องดนตรี นาฏศิลป์ในเรื่อง การขับร้องเพลงร่ำร้อง เพลงพื้นเมือง เพลงประกอบการฟ้อนรำและเพลงอื่น ๆ โดยสามารถฟังและทำจังหวะให้เข้ากับเพลง และฟ้อนรำอย่างง่าย ๆ เพื่อให้มีความรู้พื้นฐาน ความเข้าใจ ชื่นชม และเห็นคุณค่าของศิลปะนั้น ๆ

คำอธิบายรายวิชาศิลปะกับชีวิต 2 (ศ 102) มีดังนี้

ศึกษาและฝึกปฏิบัติงานศิลปะด้านทัศนศิลป์ในเรื่องการเขียนรูปและ/หรือการปั้นรูปเป็นทิวทัศน์หรือเรื่องราวการดำรงชีวิตและอื่น ๆ ตามความสนใจ ความสามารถ ความถนัด ประสบการณ์ ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของแต่ละคน ด้านขับร้อง ดนตรี นาฏศิลป์ ในเรื่อง การขับร้องบรรเลงเพลงไทย เพลงไทยสากล เพลงพื้นเมือง เพลงประกอบการฟ้อนรำและเพลงอื่น ๆ โดยใช้ในขั้นพื้นฐานประกอบและการฟ้อนรำที่มีแบบแผนอย่างง่าย ๆ เพื่อให้มีความรู้พื้นฐาน ความเข้าใจ ชื่นชม และเห็นคุณค่าของศิลปะนั้น ๆ

คำอธิบายรายวิชาทั้งศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ต่างมีจุดประสงค์เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะพื้นฐานและเลือกรูปแบบที่ตนสนใจโดยคำนึงถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นหลักทั้งในแง่การปฏิบัติงานด้านทัศนศิลป์ โดยเน้นการเขียนรูป การปั้นรูป ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตอย่างหนึ่งว่าการปั้นรูปทิวทัศน์เป็นเรื่องที่ยากเกินกว่าทักษะของนักเรียนระดับ ม.1 ส่วนเนื้อหาของดนตรีและนาฏศิลป์นั้น เน้นให้เด็กได้แสดงออกถึงความถนัดและจินตนาการของแต่ละคน ทั้งเพลงไทยและเพลงสากล เพลงพื้นเมือง ทำประกอบการฟ้อนรำอย่างง่าย ๆ ซึ่งก็มีความเหมาะสมกับวุฒิภาวะเด็กในวัยนี้ แต่เมื่อพิจารณาปริมาณของเนื้อหาและเวลาที่ใช้กับคาบเรียนที่กำหนดให้เรียน 1 คาบต่อสัปดาห์ ดูเหมือนจะไม่เพียงพอ จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะบริหารในส่วนนี้ให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

การจัดเนื้อหาวิชา

เนื้อหาวิชาเป็นส่วนหนึ่งของรายละเอียดของวิชาที่กำหนดไว้ในแบบเรียน และแบบเรียนก็ต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร หรือสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา ซึ่งเนื้อหานั้นจะต้องอาศัยจุดมุ่งหมายเป็นหลัก การบรรจุเนื้อหาจะต้องพิจารณาว่าเนื้อหาใดควรนำไปสอนก่อนและหลัง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรู้และพัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ผู้เรียนควรรู้อะไร มีประสบการณ์อะไร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์กล่าวและจัดลำดับความรู้และประสบการณ์อย่างไรจึงจะเกิดผลต่อการเรียนการสอน

มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2529 : 4) ได้จัดลำดับเกี่ยวกับเนื้อหาไว้ดังนี้

1. ลำดับเนื้อหาจากความรู้เดิมที่นักเรียนมีอยู่แล้วไปสู่ความรู้ใหม่
2. ลำดับเนื้อหาจากวิธีตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงการสรุปผล
3. ลำดับเนื้อหาจากความสำคัญตามลำดับก่อน-หลัง
4. ลำดับเนื้อหาจากการเรียนง่าย ๆ ไปสู่ความเข้าใจที่ซับซ้อนขึ้น
5. ลำดับเนื้อหาจากข้อเท็จจริงต่างๆ ที่แยกกันอยู่กระจัดกระจาย
6. รายละเอียดและการสังเกตต่าง ๆ ไปสู่ความคิดรวบยอด กฎเกณฑ์ และวิธีการสรุปกฎเกณฑ์อื่น ๆ ที่สูงขึ้นไป เช่น การเรียนรู้ด้วยการสรุปผลออกมาเป็นกฎเกณฑ์
7. ลำดับเนื้อหาจากการใช้กฎเกณฑ์และการสรุปกฎเกณฑ์ไปสู่ข้อเท็จจริง การสังเกตและการประยุกต์

สำหรับเนื้อหาวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 นั้น ได้ถูกรวมทั้งส่วนที่เป็นทัศนศิลป์ ซึ่งในคำอธิบายรายวิชาได้กล่าวไว้ว่า ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติงานศิลปะด้านทัศนศิลป์ ในเรื่อง การเขียนรูปและ/หรือการปั้นรูปตามแบบหรือของจริง โดยเน้นเรื่องรูปร่าง ขนาด และสัดส่วน ส่วนที่เป็นการขับร้องดนตรีและนาฏศิลป์ได้กำหนดให้เรียนเรื่องการขับร้องเพลงร่ำวง เพลงพื้นเมือง เพลงประกอบการฟ้อนรำและเพลงอื่น ๆ โดยสามารถทำจังหวะให้เข้ากับเพลง และฟ้อนรำอย่างง่าย ๆ เช่น ร่ำวง รำพื้นเมือง เพื่อให้มีความเข้าใจ ชื่นชม และเห็นคุณค่าของศิลปะนั้น ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 75) และจากสาระสำคัญของหลักสูตร ในคู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) จะพบว่าหลักสูตรจะเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นได้ปรับเนื้อหาการเรียนให้สอดคล้องกับสภาพของแต่ละท้องถิ่น

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษา หมายถึง กระบวนการแนะนำปฏิบัติในการจัด ประสบการณ์ทางศิลปะให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และ พัฒนาการด้านต่าง ๆ วิธีสอนวิชาศิลปะศึกษาต่างจากวิธีสอนวิชาสามัญอื่น ๆ เพราะว่ามีลักษณะ ของวิชาศิลปะศึกษาเกี่ยวข้องกับการฝึกฝนปฏิบัติ การลงมือทำจริง และการคิดค้นแก้ปัญหา (วิบูล จันทรย์แย้ม. 2531 : 12 ; อ้างอิงมาจาก อารี สุทธิพันธุ์. 2515 : 29) ฉะนั้น บทบาทของครูในด้านการเรียนการสอน จะต้องเปลี่ยนเป็นผู้ชี้แนะ ผู้อำนวยการเรียนรู้ของเด็ก และคำนึงถึงว่าการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรจะได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยได้รับการกระตุ้นให้เกิด ความสนใจ ครูศิลปะศึกษาจะต้องคำนึงว่าเราได้มุ่งสอนให้เด็กเป็นศิลปิน แต่เรามุ่งเน้นพัฒนาการ ทางศิลปะที่มีอยู่ในตัวเด็กให้พัฒนาไปจนถึงขีดสุดตามกระบวนการเรียนรู้ จากการได้แสดงออก ทางความคิดสร้างสรรค์ ตามระดับอายุและขีดความสามารถ ครูศิลปะจะต้องไม่คำนึงถึง ผลสำเร็จของงาน แต่ควรคำนึงถึงกระบวนการทำงานของเด็ก (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2521 : 24) วิธีสอนวิชาศิลปะศึกษา ไม่ควรยึดมั่นอยู่กับปัญหาของรูปแบบหรือวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่ไม่มี การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงแก้ไข ควรเลือกให้หลาย ๆ วิธี ผู้สอนควรทดลองค้นคว้าวิธีการสอน ใหม่ ๆ ให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันอยู่เสมอ ไม่ว่าผู้สอนจะใช้วิธีสอนแบบใดก็ตาม ผู้เรียนควรจะได้มีโอกาสแสดงออกอย่างอิสระทางความคิดและการปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมให้มี พัฒนาการรอบตัว วิธีสอนควรคำนึงถึงพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกันระหว่างบุคคล เพศ วัย ภูมิกาย ความถนัดทางธรรมชาติ นอกจากนี้การสอนควรเน้นให้ผู้เรียนแก้ปัญหาและ สามารถนำความรู้ไปดัดแปลงใช้ได้กับชีวิตจริง (เลิต อานันท์นะ. 2528 : 62)

จากคำจำกัดความเกี่ยวกับการเรียนการสอนศิลปะศึกษาและลักษณะการสอนวิชาศิลปะศึกษา ซึ่งจะมีลักษณะที่ไม่เหมือนกับการสอนวิชาอื่น ๆ เพราะวิชาศิลปะศึกษาจะมีทั้งส่วนที่เป็นทฤษฎีและ ส่วนที่เป็นภาคปฏิบัติ ส่วนที่เป็นภาคปฏิบัติจะมีการให้นักเรียนลงมือปฏิบัติตามความคิดสร้างสรรค์ ของแต่ละคน ตามภูมิกาย ตามความสามารถ ซึ่งกระบวนการนี้ ครูไม่ควรกำหนดรูปแบบหรือ จำกัดขอบเขตจนเกินไป และไม่ควรมีคณาจารย์ผลงานสำเร็จแต่ควรคำนึงถึงกระบวนการทำงาน ที่เด็กได้แสดงออกอย่างพึงพอใจและสนุกสนานเพลิดเพลินตามความคิดอย่างเป็นอิสระ ของ เด็ก เองเป็นหลัก

การวัดผลและประเมินผล

การวัดผล หมายถึง กระบวนการที่จะทำให้ได้มาซึ่งปริมาณจำนวนหนึ่ง อันมีความหมายแทนขนาดสมรรถภาพนามธรรมซึ่งนักเรียนมีอยู่ในตน หรือแทนผลงานที่แต่ละคนแสดง ปฏิบัติได้ต่อการเร้าออกมาเป็นตัวเลขหรือคะแนน

การประเมิน หมายถึง การเอาข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาจากการวัดผลและประเมินค่า หรือตีราคาอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งต้องอาศัยวิจารณ์ของผู้ประเมิน แล้วสรุปออกมาว่าดีหรือไม่ดี หรือนำคะแนนมาประเมินเป็นระดับของคะแนน (ชโล พงษ์สามารถ. 2526 : 108)

การวัดผลในวิชาศิลปศึกษา มีการวัดทั้งด้านพฤติกรรมและกิจกรรม การวัดด้านพฤติกรรม หมายถึง การพิจารณาพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นรายบุคคลว่า มีความพร้อมมากน้อยเพียงใด มีความสนใจต่อการเรียนเพียงใด ส่วนการวัดด้านกิจกรรม หมายถึง วัดจากผลงานที่ได้กระทำขึ้น เช่น การรายงาน การอภิปราย การลงมือปฏิบัติ เป็นต้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2527 : 140) วิชาศิลปศึกษามีลักษณะเนื้อหาและวิธีการแตกต่างกว่าวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตร เนื่องจากวิชานี้มีองค์ความรู้ในเชิงคุณภาพ (Qualitative Knowledge) มุ่งส่งเสริมความเป็นมนุษย์ ดังนั้นการวัดผลและการประเมินผลจึงมีลักษณะยืดหยุ่น จะให้เที่ยงแท้แน่นอนดังเช่นวิชาที่มีองค์ความรู้ในเชิงปริมาณไม่ได้ (อารี สุทธิพันธุ์. 2527 : 145) การวัดผลจึงไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวแน่นอนนัก ครูผู้สอนจะต้องใช้ความพยายามหลาย ๆ วิธีและติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ (เลิศ อำนันทะ. 2518 : 65)

การวัดผล มักจะวัดตามความมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมของวิชา ซึ่งระบุไว้ในหลักสูตร หรือตามที่ผู้สอนได้กำหนดขึ้นซึ่งความหมายหลัก 3 ประการที่นำมาใช้ในการวัดผลการสอนเสมอ คือ ความมุ่งหมายทางด้านความรู้ ทางด้านทักษะ และทางด้านเจตคติหรือทางความรู้สึก ซึ่งชโล พงษ์สามารถ (2526 : 108) กล่าวว่า "การประเมินผลที่ดีต้องตั้งอยู่บนรากฐานที่ดี" และการประเมินผลการเรียนการสอนควรทำทั้ง 3 ชั้น คือ

1. การประเมินผลก่อนเรียน (Pre Evaluation) เป็นการประเมินผล เพื่อดูพื้นฐานผู้เรียนว่า มีพื้นเดิมมากน้อยเพียงไร เพื่อครูจะได้ช่วยพื้นฐานให้เสียก่อน เพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน หรือจัดสถานการณ์การเรียนการสอนให้เหมาะกับพื้นฐานของแต่ละคน

2. การประเมินผลระหว่างเรียน (Formative Evaluation) เป็นการประเมินผล เพื่อพัฒนาการสอนของครู พัฒนาการเรียนของนักเรียน พัฒนาหลักสูตร ถือว่าเป็น

การประเมินผลส่วนย่อย มักประเมินผลหลังการสอน เมื่อจบบทเรียนหนึ่งหรือสองบทแล้วสอบ เรียกว่า การสอบย่อย (Formative test) แล้วนำผลมาประเมิน เพื่อปรับปรุงการสอนของครู การเรียนของนักเรียนและปรับปรุงหลักสูตร

3. การประเมินผลเพื่อตัดสินผลที่เรียน (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตัดสิน ได้-ตก ให้ระดับคะแนน (Grade) เป็นการประเมินผลรวบยอด การประเมินผลตัดสินผลการเรียน ต้องใช้วิธีการวัดผลหลายวิธี ต้องระมัดระวังและยุติธรรม ข้อสอบต้องเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ การประเมินผลครูต้องประเมินผลการเรียนการสอนแต่ละกิจกรรม ดังนี้

3.1 การประเมินผลด้านกิจกรรม ด้านกิจกรรมมีสิ่งที่ต้องประเมินผล 2 ประการ คือ

3.1.1 ด้านพฤติกรรม ครูต้องสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล ในแต่ละกิจกรรมว่า มีความเจริญและเปลี่ยนแปลงอย่างไร พฤติกรรมที่พึงประเมิน มีดังนี้

3.1.1.1 เวลามาเรียน

3.1.1.2 ความสนใจและเอาใจใส่ต่อกิจกรรม

3.1.1.3 การแสดงความคิดเห็น

3.1.2 ด้านผลงาน ครูต้องพิจารณาผลงานกิจกรรมแต่ละกิจกรรมที่นักเรียน ทำว่าสนองตอบพฤติกรรมหรือไม่ อย่างไร โดยพิจารณาสิ่งต่อไปนี้

3.1.2.1 รูปแบบ

3.1.2.2 ความคิดสร้างสรรค์

3.1.2.3 การพัฒนา

3.1.3 การประเมินผลจากแบบทดสอบ ครูต้องประเมินผลทางด้านความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ ฯลฯ โดยใช้แบบทดสอบแบบต่าง ๆ เช่น

3.1.3.1 การทดสอบปากเปล่า

3.1.3.2 การทดสอบด้วยข้อสอบแบบอัตนัย

3.1.3.3 การทดสอบด้วยข้อสอบแบบปรนัย

3.1.4 ยึดหลักในการประเมินเพื่อให้การประเมินผลสัมฤทธิ์ตามหลักวิชาการ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการประเมินผลขึ้น แบบประเมินผลที่ดีต้องแสดงให้เห็นที่มาของคะแนน

ไม่ว่าจะประเมินออกมาเป็นระบบคะแนนรวมหรือเกรด การวัดผลเพื่อการพัฒนาการของเด็กนั้น
 วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 49-52) กล่าวว่า ต้องคำนึงถึงด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 3.1.4.1 พัฒนาการทางด้านอารมณ์
- 3.1.4.2 พัฒนาการทางด้านสติปัญญา
- 3.1.4.3 พัฒนาการทางด้านร่างกาย
- 3.1.4.4 พัฒนาการทางการรับรู้
- 3.1.4.5 พัฒนาการทางด้านสังคม
- 3.1.4.6 พัฒนาการทางด้านสุนทรียภาพ
- 3.1.4.7 พัฒนาการทางด้านความคิดสร้างสรรค์

ดังนั้นการวัดผลวิชาศิลปศึกษา จึงควรวัดให้ครอบคลุมจุดมุ่งหมายทางการศึกษาทั้ง
 ด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ หรือความรู้สึก นอกจากนั้นแล้ว ควรประเมินผลหลาย ๆ ครั้ง
 ทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน โดยใช้เครื่องมือวัดหลายประเภท

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักสูตรศิลปศึกษา ได้รวบรวมในด้าน
 หลักสูตรและโครงสร้างของหลักสูตร ด้านเนื้อหาวิชาด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และ
 การวัดผลประเมินผล ดังนี้

1. งานวิจัยด้านหลักสูตร และโครงสร้างหลักสูตร

วิบูล จันทรแย้ม (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพการจัดการเรียนการสอนของ
 วิชาศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษา พบว่าครูที่มีวุฒิต่างกัน มีความคิดเห็นด้านหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา
 ไม่แตกต่างกัน

พรเทพ กัณหาทัต (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการประเมินผลการดำเนินงาน
 โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
 การประถมศึกษาจังหวัดตาก พบว่า เอกสารหลักสูตร แบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ คู่มือครู
 และแบบเรียนวิชาบังคับ มีไม่เพียงพอมากที่สุด

ชัยรัตน์ อาจองค์ (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหา และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประจำปี 2534 ในเขตการศึกษา 7 พบว่า โรงเรียนชาดคู่มือครู ชาดอัตรากำลัง ครูยังขาดความเข้าใจหลักสูตร ชาดแผนเอกสารหลักสูตร แบบเรียน เครื่องเขียน และขาดอุปกรณ์ทดลองวิทยาศาสตร์

ภาณุวัฒน์ ภักดีวงศ์ (2535) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติมากที่สุด ในด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ด้านเอกสารหลักสูตร และปัญหาการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ด้านหลักสูตร และวัสดุการเรียนการสอน

ประวิทย์ มาติประเสริฐ (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทรงคนะของบริหารงานวิชาการในเขตการศึกษา 6 พบว่า โรงเรียนทุกขนาดมีปัญหาการใช้หลักสูตรแตกต่างกัน โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหามากที่สุด โรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาการใช้หลักสูตรน้อยที่สุด

เธอร์เบิร์น (Thorburn. 1982 : 2943-A) ทำการวิจัยเรื่องทัศนคติของครูต่อการสร้างหลักสูตร ในกรณีที่จะวางแผนในการสอนศิลปะอย่างไรในระดับมัธยมศึกษา ในประเทศนิวซีแลนด์ ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบต่อทิศทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาเป็นปัญหาที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขในการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาขั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา คือ ครูจะต้องปรับปรุงแก้ไขในการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ในขั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษา คือ ครูต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกันของจุดประสงค์ของวิชาศิลปศึกษากับสภาพแวดล้อมในสังคม ความสอดคล้องกันของทัศนคติของครูประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ความสอดคล้องกันของทฤษฎีและการปฏิบัติกิจกรรมศิลปศึกษา ซึ่งหลักสูตรของเรายังขาดความสอดคล้องในจุดประสงค์ กล่าวคือ ครูยังไม่พัฒนาถึงความสอดคล้องในสภาพแวดล้อมในสังคม และการนำผลที่ได้จากการศึกษาในหลักสูตรยังไม่ตอบสนองต่อการดำรงชีวิตเท่าที่ควร

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้านเนื้อหาวิชา

วัชรินทร์ วิฑิตติชัย (2530 : 70-80) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทศนคติต่อ วิชาศิลปศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร พบว่า

1. ครูศิลปศึกษาได้เน้นการสอนเนื้อหาวิชาให้ตรงกับจุดประสงค์ของหลักสูตร วิชาศิลปศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เห็นค่าและความสัมพันธ์ของศิลปศึกษากับ ชีวิตประจำวัน
2. ครูที่จบการศึกษามาทางศิลปศึกษาโดยตรงมักเน้นให้นักเรียนเรียนรู้กฎเกณฑ์ ต่าง ๆ ทางศิลปะมากเกินไป ไม่พยายามส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
3. ครูควรกำหนดเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียน เกิดทัศนคติที่ดีขึ้น
4. ครูศิลปะที่ไม่ได้ศึกษาทางศิลปศึกษาโดยตรง จะขาดความรู้พื้นฐานทางศิลปะ และไม่สามารถจัดกิจกรรมในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กอย่างเหมาะสม
5. นักเรียนชอบวิธีสอนแบบศึกษานอกสถานที่มากที่สุด และไม่ชอบวิธีสอนแบบ บรรยาย
6. วิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาที่มีวิธีการวัดผลและประเมินผลยุ่งยาก เพราะเป็นวิชา ที่มุ่งเน้นด้านจิตใจ อารมณ์ และความรู้สึกมากกว่าความรู้ ความจำ การกำหนดหลักเกณฑ์และ วิธีการวัดและประเมินผลที่แน่นอนและเหมาะสมจึงทำได้ยาก

กนกรัตน์ ชาญกว้าง (2524 : 137-130) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 พบปัญหาการใช้ หลักสูตรดังนี้

1. ด้านเนื้อหาวิชาและการใช้หลักสูตร
 - 1.1 ครูไม่เข้าใจหลักสูตร หลักสูตรไม่เหมาะสมกับโรงเรียนในบางท้องถิ่น และการใช้หลักสูตรไม่ตรงเป้าหมายที่วางไว้
 - 1.2 เอกสารหลักสูตรไม่เพียงพอ เนื้อหาหลักสูตรมีมากเกินไปไม่เหมาะสมกับ เวลาเรียน เนื้อหาหลักสูตรยากและสลับซับซ้อนไม่เหมาะสมกับวุฒิภาวะของนักเรียน

วิบูล จันทรไธม์ (2531 : 76-102) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพการจัดการเรียนการสอนของวิชาศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า เนื้อหาของหลักสูตรกว้างมีรายละเอียดน้อยและกระจัดกระจายหลายหัวข้อ นักเรียนไม่อาจเรียนได้ครบผลทำให้เรียนได้เพื่อรู้แต่ไม่ละเอียดเพราะต้องเรียนให้ครบตามหลักสูตร

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน

สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 7 (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพการเรียนการสอนโรงเรียนในโครงการขยายโอกาส ปีการศึกษา 2535 เขตการศึกษา 7 พบว่า การปฏิบัติงานของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ สอนนักเรียนเต็มเวลา ตรวจผลงานนักเรียนและแบบฝึกหัดของนักเรียน และพบว่าครูมีความกระตือรือร้นในการสอนอยู่ในระดับดี

ประเสริฐ บุญท้าว (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพการดำเนินการในโรงเรียนนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 9 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย และปัญหาและสาเหตุของปัญหาเรียงตามลำดับ คือ การจัดการเรียนการสอน การจัดวิชาเลือกเสรี การบริการวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล

ประวิทย์ มาติประเสริฐ (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ในโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษาตามธรรมชาติของผู้บริหารงานวิชาการ ในเขตการศึกษา 6 พบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครู มุ่งเน้นตัวเนื้อหาหรือข้อมูลเป็นสำคัญ ไม่เน้นกระบวนการและโรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดซื้อจึงทำให้การบริการสื่อการสอนไม่สามารถจัดให้ได้ครบทุกรายวิชา โรงเรียนขาดแหล่งวิทยากรในการจัดฝึกอบรมให้มีความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน

วิบูล จันทรไธม์ ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ครูที่มีวุฒิต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาแตกต่างกัน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลและประเมินผล

กรมวิชาการ (2533 : 15) ได้กล่าวถึง หลักการกำหนดจุดประสงค์ และ ประเมินผลว่า จุดประสงค์การเรียนรู้จะต้องครอบคลุมพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย และด้าน กระบวนการ

เนื่องจากหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีสมรรถนะที่สุด ดังนั้น การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ จึงต้องกำหนดให้ครอบคลุมพฤติกรรมมนุษย์ ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย นอกจากนั้นหลักสูตร ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 ยังเน้น ให้ผู้เรียนรู้จักคิดวางแผนและทำงานอย่างมีระบบ การมีระบบระเบียบจึงให้เน้นการประเมินผล ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่จะ เป็นกระบวนการด้วย ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ ผู้สอนจึงต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ใน หลักสูตรด้วย

พินิจ จันทรกระจ่าง (2536) ได้ทำการวิจัย เรื่องปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อ คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัด พิษณุโลก ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกวิชาโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 63.68 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาศิลปศึกษา คือ ความเพียงพอของครู เฉพาะสาขากับจำนวนครั้งของการนิเทศภายในโดยเฉลี่ยต่อสัปดาห์ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลกับคุณภาพ การศึกษาในรายวิชาศิลปศึกษาคือ ปัจจัยด้านงบประมาณ

ประวิทย์ มาติประเสริฐ (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้หลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษาตามพระศนะของผู้บริหารงานวิชาการในเขตการศึกษา 6 พบว่า ด้าน การวัดผลประเมินผลการเรียน มีปัญหาในการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับน้อย ส่วนเรื่องที่เป็นปัญหา มากที่สุดคือเรื่องครูขาดความรู้ความเข้าใจระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผล การเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ครูไม่ได้รับการนิเทศเรื่องการวัดผลและประเมินผล และครูขาดความเอาใจใส่ใน การประเมินผลการเรียน เพื่อนำมาปรับปรุงผลการเรียนการสอน และผลการวิจัย พบว่า หัวหน้าหมวดวิชาทุกหมวดวิชามีปัญหาในการใช้หลักสูตร ไม่มีความแตกต่างกัน

วิบูลย์ จันทร์แย้ม (2531) ได้ทำการวิจัย เรื่องสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ครูศิลปศึกษาที่มีวุฒิต่างกันมีความคิดเห็นด้านการวัดผลและประเมินผลไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งด้านหลักสูตร เนื้อหาวิชา การจัดการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผลที่ผ่านมา พบว่า มีผู้ศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอน ผู้บริหาร และบุคลากรทางศิลปศึกษา ในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งด้านวุฒิการศึกษา ขนาดของโรงเรียน และปัญหาการใช้หลักสูตร ซึ่งส่วนใหญ่จะศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการใช้หลักสูตร จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีวุฒิ และขนาดโรงเรียนต่างกัน

สมมติฐานการวิจัย

1. ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ในโรงเรียนขนาดใหญ่มากกว่าขนาดกลางและเล็ก ที่มีต่อหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แตกต่างกัน

2. ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ที่มีวุฒิทางศิลปะและไม่มีวุฒิทางศิลปะที่มีต่อหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

วิธีการดำเนินการแบ่งเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตการศึกษา 11 ปีการศึกษา 2536 จำนวน 5 จังหวัด คือ นครราชสีมา สุรินทร์ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ ชัยภูมิ โรงเรียน 294 โรงเรียน มีจำนวนครูทั้งหมด 294 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตการศึกษา 11 ปีการศึกษา 2536 ที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นของการสุ่ม และมีโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม จำนวน 88 คน ซึ่งมีขั้นตอนในการสุ่มดังนี้

ขั้นที่ 1 ประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 30 % ได้จำนวน 88 คน

ขั้นที่ 2 แบ่งโรงเรียนออกเป็น 2 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ กับโรงเรียนขนาดกลางและเล็ก ได้โรงเรียนขนาดใหญ่ 221 โรงเรียน ครูผู้สอน 221 คน โรงเรียนขนาดกลางและเล็ก 73 โรงเรียน ครูผู้สอน 73 คน

ขั้นที่ 3 สุ่มโรงเรียนในแต่ละขนาดโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ได้จำนวนโรงเรียนและครูผู้สอนดังรายละเอียดในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนครูผู้สอนที่ใช้ในการวิจัย

จังหวัด	จำนวนครูผู้สอน		รวม (คน)
	โรงเรียนขนาดใหญ่ (คน)	โรงเรียนขนาดกลางและเล็ก (คน)	
1. นครราชสีมา	15	5	20
2. สุรินทร์	15	4	19
3. ศรีสะเกษ	14	3	17
4. บุรีรัมย์	19	6	25
5. ชัยภูมิ	3	4	7
รวม	66	22	88

✓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร
วิชาศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบบปลายปิด และปลายเปิด ซึ่งมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้

1. วิธีดำเนินการสร้างแบบสอบถาม

1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 ศึกษาหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) และเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.3 สร้างนิยามเชิงปฏิบัติการของแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ

หลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิตชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในด้านต่าง ๆ

1.4 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และ ศิลปะกับชีวิต 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามที่ได้นิยามไว้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัว

✓ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ซึ่งประกอบด้วย ความคิดเห็น ด้านจุดประสงค์ของวิชา 13 ข้อ ด้านเนื้อหาวิชาจำนวน 38 ข้อ ซึ่งแบ่งออกเป็นเนื้อหาวิชา ศิลปะกับชีวิต 1 19 ข้อ เนื้อหาวิชาศิลปะกับชีวิต 2 13 ข้อ ด้านเนื้อหาโดยภาพรวม 6 ข้อ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 15 ข้อ และด้านการวัดผลและประเมินผล 13 ข้อ ในตอนท้าย ของแบบสอบถามแต่ละด้านจะประกอบด้วยคำถามปลายเปิด

2. การหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณา ความชัดเจนของประเด็นคำถาม และความครอบคลุมของเนื้อหาตามที่ได้นิยามไว้

2.2 จัดพิมพ์แบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ และได้แก้ไขปรับปรุง เรียบร้อยแล้ว นำไปทดลองเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.2709 ถึง 16.6642

2.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกไปทดลอง เพื่อหา คุณภาพของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แบบแอลฟา (α - coefficient) ได้ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ด้าน	ความเชื่อมั่น
1. จุดประสงค์ของวิชา	.9291
2. เนื้อหาวิชา	
2.1 ศิลปะกับชีวิต 1	.9379
2.2 ศิลปะกับชีวิต 2	.9554
2.3 เนื้อหาโดยภาพรวม	.9535
3. การจัดการเรียนการสอน	.9614
4. การวัดและประเมินผล	.9139

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นลำดับดังนี้

1. ส่งหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม พร้อมแนบแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง โดยผ่านผู้อำนวยการ และหัวหน้าหมวดวิชา โดยผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเอง
2. ขอความร่วมมือให้โรงเรียนเป็นผู้รวบรวมข้อมูล และผู้วิจัยรับคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากนำเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา และนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์แล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด นำมาสรุปประเด็น แล้วแจกแจงความถี่ในแต่ละประเด็น และหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายปิด วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน และทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยสองกลุ่ม โดยใช้ computer โปรแกรม SPSS / PC

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

- 1.1 ค่าเฉลี่ย หาได้โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ = คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

- 1.2 ค่าความแปรปรวน หาได้โดยใช้สูตรดังนี้ (ล้วน สายยศ และ

อังคณา สายยศ. 2536 : 62)

$$S^2 = \frac{\sum (X - \bar{X})^2}{N - 1}$$

เมื่อ S^2 = ความแปรปรวน

x = คะแนนแต่ละตัว

$\bar{x}$ = คะแนนเฉลี่ย

N = จำนวนคน

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของแบบทดสอบ

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามโดยใช้สูตร (Edwards. 1957 : 152-154 อ้างอิงจาก-ลิ้น สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 185)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ t = ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ

$\bar{X}_H$ = คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง

$\bar{X}_L$ = คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ

S_H^2 = คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง

S_L^2 = คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ

n_H = จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง

n_L = จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

2.2 การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) โดยใช้สูตรของ Conbruch (ลิ้น สายยศ และอังคณา-สายยศ. 2536 : 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ α = ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n = จำนวนข้อ

S_t^2 = คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ

S_i^2 = คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 โดยใช้สูตรทดสอบนัยสำคัญโดยการแจกแจงของที (t-test) แบบความแปรปรวนเท่ากัน (ลิ้น สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 84) ดังนี้

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1-1)S_1^2 + (n_2-1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left\{ \frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right\}}}$$

เมื่อ $\bar{X}_1$ = คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

$\bar{X}_2$ = คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

n_1 = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

n_2 = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

S_1^2 = ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

S_2^2 = ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

S^2 แทน ความแปรปรวน

t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t -distribution

$*$ แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร วิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ปรากฏดัง ตาราง 5 และ 6

ตาราง 5 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเจตคติความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ในโรงเรียนขนาดใหญ่กับขนาดกลางและเล็ก ที่มีต่อหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ด้าน	ขนาดโรงเรียน	ขนาดใหญ่		ขนาดกลางและเล็ก		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
จุดประสงค์ของวิชา		3.5828	.5301	3.4476	.3469	0.79
เนื้อหาวิชา						
- ศิลปะกับชีวิต 1		3.8131	.4844	3.6162	.6178	1.11
- ศิลปะกับชีวิต 2		3.6026	.5580	3.2762	.6691	1.73
- เนื้อหาโดยภาพรวม		3.5354	.9409	3.2273	.6790	1.34
การจัดการเรียนการสอน		3.9404	.5826	3.5485	.7123	2.03*
การวัดและประเมินผล		3.8100	.4713	3.6259	.5164	1.08

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ในโรงเรียนขนาดใหญ่กับขนาดกลางและเล็กที่มีต่อหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในด้านการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านจุดประสงค์ของวิชา เนื้อหาวิชา และการวัดผล และประเมินผล เมื่อทดสอบทางสถิติแล้วไม่แตกต่าง

ตาราง 6 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ที่มีวุฒิทางศิลปะ และไม่มีวุฒิทางศิลปะที่มีต่อหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ด้าน	วุฒิการศึกษาทาง ศิลปะ	มีวุฒิทางศิลปะ		ไม่มีวุฒิทางศิลปะ		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
จุดประสงค์ของวิชา เนื้อหาวิชา		3.4945	.4147	3.5660	.5098	0.41
- ศิลปะกับชีวิต 1		3.7672	.4449	3.7629	.5491	0.02
- ศิลปะกับชีวิต 2		3.4652	.5776	3.5385	.6115	0.38
- เนื้อหาวิชาโดยภาพรวม		3.4286	.8100	3.4677	.9216	0.17
การจัดการเรียนการสอน		4.0317	.3306	3.7831	.7242	1.25
การวัดผลและประเมินผล		3.8907	.3709	3.7245	.5184	0.95

ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ที่มีวุฒิทางศิลปะ และไม่มีวุฒิทางศิลปะที่มีต่อหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้านจุดประสงค์ของวิชา เนื้อหาวิชา การจัดการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล เมื่อทดสอบทางสถิติแล้วไม่แตกต่าง

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปลายเปิด ไม่มีผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนนี้

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ในโรงเรียนขยายโอกาสขนาดใหญ่กับขนาดกลางและเล็กที่มีต่อหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ในโรงเรียนขยายโอกาสที่มีวุฒิทางศิลปะกับไม่มีวุฒิทางศิลปะ ที่มีต่อหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตการศึกษา 11 ปีการศึกษา 2536 จำนวน 5 จังหวัด โรงเรียน 294 โรง มีจำนวนครูทั้งหมด 294 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และ ศิลปะกับชีวิต 2 ในโรงเรียนขยายโอกาสเขตการศึกษา 11 ในปีการศึกษา 2536 จำนวน 88 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นของการสุ่มและมีโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ประกอบด้วยคำถาม 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต ที่มีต่อหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ในด้านจุดประสงค์ของวิชา เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่ง

ประกอบด้วยความคิดเห็นด้านจุดประสงค์ของวิชา 13 ข้อ ด้านเนื้อหาวิชาจำนวน 38 ข้อ ซึ่งแบ่งออกเป็นเนื้อหาวิชาศิลปะกับชีวิต 1 19 ข้อ เนื้อหาวิชาศิลปะกับชีวิต 2 13 ข้อ ด้านเนื้อหาโดยภาพรวม 6 ข้อ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 15 ข้อ และด้านการวัดผลและประเมินผล 13 ข้อ ในตอนท้ายของแบบสอบถามแต่ละด้านจะประกอบด้วยคำถามปลายเปิด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละเกี่ยวกับด้านจุดประสงค์ของวิชา ด้านเนื้อหาวิชา ด้านการจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ไม่มีกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถามปลายเปิด
2. ใช้ t-test เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และวิชาศิลปะกับชีวิต 2 ที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ กับขนาดกลางและเล็ก และความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ที่มีทิศทางศิลปะกับไม่มีทิศทางศิลปะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นลำดับ ดังนี้

1. ส่งหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม พร้อมแบบแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างโดยผ่านผู้อำนวยการและหัวหน้าหมวดวิชา โดยผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเอง
2. ขอความร่วมมือให้โรงเรียนเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล และผู้วิจัยรับคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากนำเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา และนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์แล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด นำมาสรุปประเด็นแล้วแจกแจงความถี่ในแต่ละประเด็น และค่าร้อยละ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ไม่มีผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายปิด วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน และทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยสองกลุ่ม โดยใช้ computer โปรแกรมใช้ SPSS / PC⁺

อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้านี้ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และวิชาศิลปะกับชีวิต 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตการศึกษา 11 ดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ในโรงเรียนขยายโอกาสขนาดใหญ่กับขนาดกลางและเล็ก ที่มีต่อหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และวิชาศิลปะกับชีวิต 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้านการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านจุดประสงค์ของวิชา ด้านเนื้อหาวิชา และการวัดผลและประเมินผล แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ในโรงเรียนขยายโอกาสที่มีขนาดโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะโรงเรียนขนาดใหญ่กับขนาดกลางและเล็ก ซึ่งมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนต่างกัน ทั้งในด้านความพร้อมของงบประมาณการศึกษา งบประมาณสนับสนุนเป็นค่าวัสดุรายหัวแตกต่างกัน ซึ่งทั้งหมดนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์กำหนดขนาดโรงเรียน จึงทำให้ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ วิบูล จันทรย์รัมย์ (2531 : 87) ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าครูศิลปศึกษาที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานการวิจัยของ พรเทพ กัณฑ์ (2536) ที่พบว่าความคิดเห็นของครูผู้สอนที่สอนอยู่ในสภาพความพร้อมของโรงเรียนต่างกัน จะมีความคิดเห็นในด้านการจัดการเรียนการสอนต่างกัน โดยครูผู้สอนส่วนใหญ่จะใช้คู่มือครูเป็นหลัก และจากการแสดงความคิดเห็นของครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ครูผู้สอนยอมรับว่าเป็นเรื่องใหม่การสอนยังไม่มีประสิทธิภาพ แต่คิดว่าในปีต่อ ๆ ไปปัญหาการสอนจะลดลง เพราะเกิดความชำนาญมากขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิณิจ จันทรกระจำ (2536) ที่พบว่า ครูที่สอนในโรงเรียนที่มีสภาพความพร้อมต่างกันจะมีความคิดเห็นในเรื่องการเรียนการสอนแตกต่างกัน

2. ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และวิชาศิลปะกับชีวิต 2 ที่มีวุฒิทางศิลปะ และไม่มีวุฒิทางศิลปะ เกี่ยวกับหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และวิชาศิลปะกับชีวิต 2 ชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้านจุดประสงค์ของวิชา เนื้อหาวิชาการจัดการเรียนการสอน และการวัดผล และประเมินผลไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าครูที่สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาส่วนใหญ่จะไม่ได้จบสาขาวิชาเอกทางด้านศิลปศึกษาโดยตรง โรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนจะมีการอบรมครูผู้สอนในแต่ละหมวดวิชา โดยการนัดทำจุดประสงค์ และทำแผนการสอนร่วมกัน ซึ่งครูผู้สอนส่วนใหญ่จะสอนโดยยึดจุดประสงค์ และแผนการสอนที่จัดทำร่วมกันเป็นหลัก จึงทำให้ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อจุดประสงค์ของวิชา เนื้อหาวิชา การจัดการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผลไม่แตกต่างกัน จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ จ्ञานงค์ ไชยวงศา (2537) ที่พบว่าความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรมกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติม และมีการจัดอบรมสัมมนาครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา ให้มีความรู้และความมั่นใจต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ทั้งในการจัดทำจุดประสงค์ร่วมกัน เทคนิคกระบวนการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเนื้อหาวิชาและวิธีการวัดผลและประเมินผลให้มีความสอดคล้องกัน จะทำให้การเรียนการสอนมีลักษณะ เป็นไปในแนวปฏิบัติที่เหมือนกัน และทำให้ครูผู้สอนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนวย คงถอด (2535) ที่พบว่าครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐานเห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะให้ครูที่ทำการสอนวิชาศิลปะกับชีวิตได้รับการฝึกอบรมกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติม เพราะผลจากที่ครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิตส่วนใหญ่ไม่ได้จบเอกศิลปศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องใช้บุคลากรที่มีอยู่มาสอนแทน ซึ่งผลจากการได้รับการอบรมสัมมนาร่วมกันทำให้ครูผู้สอนมีแนวปฏิบัติ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการจัดสภาพการเรียนการสอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และวิชาศิลปะกับชีวิต 2 ในโรงเรียนขยายโอกาสนั้น พบว่าความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และวิชาศิลปะกับชีวิต 2 ที่สอนในโรงเรียนขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนการสอนแตกต่างกัน แต่มีความคิดเห็นต่อจุดประสงค์ของวิชา เนื้อหาวิชา การวัดผลและประเมินผลไม่แตกต่างกัน ส่วนครูที่มีวุฒิทางศิลปะและไม่มีวุฒิทางศิลปะที่สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และวิชาศิลปะกับชีวิต 2 ในด้านจุดประสงค์ของวิชา

ด้านเนื้อหาวิชา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลไม่แตกต่างกัน ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะกับชีวิต ในโรงเรียนขยายโอกาสนั้น จึงไม่ต้องวิตกกังวลในเรื่องความแตกต่างของขนาดโรงเรียนที่ครูทำการสอน ทั้งนี้จากการวิจัย พบว่า ครูส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถาม เป็นครูที่ไม่มีวุฒิทางศิลปะจึงมีความคิดเห็นคล้ายกัน ผลการวิจัยจึงออกมาในลักษณะไม่แตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับผลงานการวิจัยของกรมสามัญศึกษาที่มีความพร้อมเรื่องครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิตที่มีวุฒิทางศิลปะมากกว่า ดังนั้น ในกรณีที่โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-2-3 จึงควรบรรจุครูที่มีวุฒิทางศิลปะให้กับโรงเรียนให้ครบตามหลักสูตรกำหนด เพื่อจะได้ลดปัญหาทางการเรียนการสอน อันเกิดจากการใช้ครูที่มีความรู้ความสามารถด้านอื่นมาสอนแทน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิตในโรงเรียนขยายโอกาสเขตการศึกษาอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยครั้งนี้
2. ควรมีการเปรียบเทียบความต้องการของครูศิลปศึกษา ที่สอนในโรงเรียนขยายโอกาสกับโรงเรียนของกรมสามัญศึกษา เพื่อศึกษาถึงความต้องการและความพร้อมต่าง ๆ
3. ในระยะ 4-5 ปีข้างหน้า ควรมีการติดตามผลการค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะกับชีวิตในโรงเรียนขยายโอกาสอีกครั้งหนึ่ง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ ชาญกว้าง. ความคิดเห็นผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 9. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา.
- การประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี, สำนักงาน. ข้อมูลการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2533. (ฉบับย่อ)
- กิตติมา อมรทัต. ความหมายของศิลปะ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2530.
- กิริติ บุญเจือ. ชุดปัญหาปรัชญาศิลปะ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2522.
- โกชัย สาริกบุตร และสมพร สาริกบุตร. แนวการวิเคราะห์และประเมินผลแบบเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2521.
- จำนงค์ ไชยวงศา. ความคิดเห็นของผู้บริหารการประถมศึกษาอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนที่มีต่อการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2536. อัดสำเนา.
- ชาณิกิจ ชอบทำกิจ. การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นและปัญหาของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.
- ชลอ พงษ์สามารถ. ศิลปะสำหรับครูมัธยม. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2526.
- ชลุต นิมเสมอ. องค์ประกอบของศิลปะ. กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2534.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2527.
- เดโช บุญยักดิ์. "สปช. ตีปีกวิจัยพบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนมัธยมศึกษา สปช. เรียนดีกว่านักเรียนกรมสามัญฯ," วิญจักร. 8 พฤษภาคม 2535.

- ชัยรัตน์ อางองค์. การศึกษาสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ปีการศึกษา 2531 เขตการศึกษา 7. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2534.
- นิพนธ์ ทวีภาณุเจน. การศึกษาสภาพการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์หลักสูตรวิชาครู พุทธศักราช 2530. ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา : ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ม.ป.ป.
- ประวิทย์ จำปาทอง. ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ : มงคลการพิมพ์. 2509.
- ประวิทย์ มาติประเสริฐ. ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทรงคนะของผู้บริหาร ในเขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2536. อัดสำเนา.
- ประยูร ศรีประสาธน์ และนิรมล กิตติบูลย์. "นโยบายการศึกษาของไทยในยุครัตนโกสินทร์" เอกสารนิเทศการศึกษา ฉบับสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี. หน้า 219-237
กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, 2535.
- ประยูร อรุณราช. น. ณ ปากน้ำ (นามแฝง). ความเข้าใจศิลปะ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, 2531.
- ประเสริฐ บุญท้าว. สภาพการดำเนินการในโรงเรียนนาร่องขยายการศึกษาภาคบังคับในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 9. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2533. อัดสำเนา.
- พชนอม แก้วกำเนิด. ความมุ่งหวังของหลักสูตรปรับปรุงและการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา และมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ, 2533.
- พรเทพ กัณฑ์. การประเมินผลการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขึ้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2536. อัดสำเนา.

พินิจ จันทรกระจ่าง. ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา
ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.

พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2536. อัดสำเนา.

ภาณุวัฒน์ ภักดีวงศ์. สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาตาม
โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.

พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2535. อัดสำเนา.

มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. หลักสูตรหลักการและโครงสร้าง. กรุงเทพฯ : ภาควิชาศิลปศึกษา
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์บริษัทศึกษาพรจำกัด, 2536.

เลิศ อานันทนะ. ศิลปะในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กราฟิคอาร์ต, 2523.

วัชรินทร์ จิตอดิศัย. ทัศนคติต่อวิชาศิลปศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2530. อัดสำเนา.

วิชาการ, กรม. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533).
กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, ม.ป.ป. อัดสำเนา.

———. สภาพการใช้หลักสูตรวิชาศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร :
ศูนย์พัฒนาหลักสูตรกรมวิชาการ, 2536

———. คู่มือการจัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการในหลักสูตรมัธยมศึกษา
ตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.

———. รายงานการสัมมนาระดับชาติ "หลักสูตรมัธยมศึกษา". กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
การสอนศาสนา, 2530.

วินัย ไสมิติ. "ศิลปศึกษา," สารานุกรมศึกษาศาสตร์. 2 : 112-144 ; ตุลาคม-ธันวาคม,
2528.

วิรุณ ตั้งเจริญ. "นิสิตนักศึกษาจะไปทางไหน," การแสดงผลงานเยาวชนแห่งประเทศไทย
ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2527.

- วิรุณ ตั้งเจริญ. รายงานการวิจัยเรื่องวิวัฒนาการศิลปศึกษา และสุนทรียภาพของเด็กไทยในปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : อัดสำเนา, 2517.
- วิบูล จันทรไฉ่. สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. ปรินต์มานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- วิสา อัดเวตน์. ศึกษาสภาพการสอนวิชาสุนทรียศาสตร์ วิชาเอกศิลปศึกษา ในวิทยาลัยครู. ปรินต์มานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- ดวง เหมเกิด. ปัญหาและความคิดเห็นในการสอนกลุ่มประสบการณ์พิเศษ (ภาษาอังกฤษ) ของครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี. ปรินต์มานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2529. อัดสำเนา.
- ศิลา พิระศรี. "คุณค่าของจิตรกรรมฝาผนัง" ใน การแสดงศิลปกรรมร่วมสมัยของไทยใน รุ่นเยาว์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2533.
- . หนังสือเรียนศิลปศึกษา ศ 101, ศ 102 ศิลปะกับชีวิต 1 และ ศิลปะกับชีวิต 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพฯ : ครูสภา, 2535.
- . หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : ครูสภา, 2525.
- . แบบเรียนวิชาทัศนศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพฯ : ครูสภา, 2529.
- . หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ฉบับใช้ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2533.
- . รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพและ การปฏิบัติงาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2523.
- . หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ฉบับใช้ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้ หลักสูตร. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2532.

ศึกษาธิการ เขต เขตการศึกษา 7. สำนักงาน. สภาพการเรียนรู้การสอนในโรงเรียนใน

โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ปีการศึกษา 2531 เขตการศึกษา 7. พิษณุโลก :

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7, 2531.

ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ. รายงานการวิจัยสภาพการใช้หลักสูตรวิชาศิลปศึกษาระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2526.

อรรถสัจจะ.

สพชน โธนาท. ทัศนะของอาจารย์และนิสิตบัณฑิตศึกษาต่อวิชาพื้นฐานทางการศึกษาใน

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อรรถสัจจะ.

สุวรรธรัตน์ นาคภักดี. การศึกษาความต้องการในการนิเทศการสอน วิชาทัศนศิลปศึกษาของ

ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเขตการศึกษา 12. ปรินทิพนิพนธ์

กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อรรถสัจจะ.

—————. สัจจบันนิทรรศการทัศนศิลป์เกียรติกุล 60 ปี อารี สุทธิพันธุ์. กรุงเทพฯ :

แสงเทียนการพิมพ์, 2535.

สมิตร์ คุณานุกร. หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : ชวนการพิมพ์, 2523.

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมฝึกหัดครู. "การสอนศิลปศึกษา". การสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

เล่ม 2 ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2529.

อัญชลี โสมมติ. วิเคราะห์เนื้อหาหนังสือเรียนทัศนศิลปศึกษา ชั้น ม.2 ในด้านความสอดคล้อง

กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521.

ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2531. อรรถสัจจะ.

อารี สุทธิพันธุ์ และคนอื่น ๆ . ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ : สารศึกษาการพิมพ์, 2515.

—————. "เรียนศิลปะทำไม." การแสดงศิลปะเด็กแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :

ชมรมศิลปกรรมแห่งประเทศไทย, 2524.

—————. "ท้าทายความเงิบ." วิจัยและวัดผล 27. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

2527.

- เลกวิทย์ ณ ถลาง และชนานันท์ จอมมณี. "คู่มือศิลปะทางการศึกษา," การแสดงศิลปะ
แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ชมรมศิลปกรรมแห่งประเทศไทย, 2524.
- อำนาจ เย็นสบาย. "พัฒนาการหลักสูตรศิลปะและแนวคิดในการปรับปรุงหลักสูตรปัจจุบัน,"
ครูปริทัศน์. 10 : 25-29 ; เมษายน 2528.
- อำนาจ คงถอด. ความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้ปกครองนักเรียน จังหวัดศรีสะเกษ
ต่อการขยายการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่ :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2535. อุดลำนนา.

Best, John W. Research in Education. Englewood Cliffs, New Jersey :
Prentice-Hall, Inc., 1959.

Conbruch Lee Jasheph. Essentials of Psychological testing. 3rd ed.
New york : Harper and Row, 1970.

Good Carter V. Dictionary of Education. Boston : Allyn and Bacon,
1977.

Lewis, Eleanor Evans. "Development and Demanstration of and art
curriculum Model Secondary Education," Dissertation Abstracts
International. 40 : 3767-A; January, 1979.

Thorburn, Ray Wallace. "The Place of Teacher Attitude in Curriculum
Design : A case study of Howart Theasher in New Zealand
Primary and Secondary schools View their Role," Dissertation
Abstracts International. 42 : 2983-A; January, 1982.

חברת פאדוק

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจแบบสอบถาม

1. รองศาสตราจารย์ ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ คณบดี คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ ภาควิชาทัศนศิลปศึกษา
คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
3. อาจารย์ ดร.วิภา คงคากุล ภาควิชาดุริยางคศาสตร์สากล
คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

3 กรกฎาคม 2538

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม
เรียน ครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
อ้างถึง หนังสือที่ ศธ 1404/2144 สว. 24 มกราคม 2537
สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถาม 1 ชุด
2. ของพร้อมแนตมป์ 1 ชุด

ด้วยข้าพเจ้า นายวัชรินทร์ สันศิริ ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนเทพศิรินทร์ สังกัด
กรมสามัญศึกษาส่วนกลาง กำลังศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชา
ศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตการศึกษา 11 ที่มีต่อ
หลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

ดังนั้นจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดตอบแบบถามพร้อมทั้งส่งคืนมายังข้าพเจ้า
ทางไปรษณีย์ โดยใส่ในซองที่แนบมาพร้อมกับแบบสอบถามนี้ ภายใน 2 สัปดาห์ นับจากที่ท่าน
ได้รับแบบสอบถาม จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

อนึ่ง ความคิดเห็นของท่านจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อการปฏิบัติงานของท่านจึงขอ
ความกรุณาจากท่านแสดงความเห็นตามความรู้สึกที่เป็นจริง ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง
และเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษาย่างแท้จริง ขอขอบพระคุณในความร่วมมือจากท่านใน
ครั้งนี้เป็นอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

(นายวัชรินทร์ สันศิริ)

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา

แบบสอบถาม

ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ในโรงเรียน
ขยายโอกาสเขตการศึกษา 11 ที่มีต่อหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1
และศิลปะกับชีวิต 2

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1
และศิลปะกับชีวิต 2

ที่มีต่อหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) จุดประสงค์ของวิชา
- 2) เนื้อหาวิชา
- 3) กิจกรรมการเรียนการสอน
- 4) การวัดผลและประเมินผล

ตอนที่ 1

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่อง [] หน้าคำหรือข้อความที่เว้นไว้
ตามความเป็นจริง (เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล กรุณาตอบคำถามทุกข้อ)

1. ขนาดของโรงเรียนที่ท่านสอน

- [] โรงเรียนขนาดกลางหรือขนาดเล็ก (นักเรียน 1-300 คน)
- [] โรงเรียนขนาดใหญ่ (นักเรียน 301 คนขึ้นไป)

2. วุฒิของท่าน

2.1 [] ต่ำกว่าปริญญาตรี

- [] มีวุฒิต่างศิลปะหรือดนตรี นาฏศิลป์
- [] ไม่มีวุฒิต่างศิลปะหรือดนตรี นาฏศิลป์

2.2 [] ปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป

- [] มีวุฒิต่างศิลปะหรือดนตรี นาฏศิลป์
- [] ไม่มีวุฒิต่างศิลปะหรือดนตรี นาฏศิลป์

ตอนที่ 2

แบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2
ที่มีต่อหลักสูตร วิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในแบบสอบถาม แล้วพิจารณาว่าท่านมีความคิดเห็นอย่างไร
เกี่ยวกับหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ในด้าน จุดประสงค์
ของวิชา เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผลและประเมินผล
แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านในแต่ละข้อ

1) ด้านจุดประสงค์ของวิชา

ท่านมีความคิดเห็นต่อจุดประสงค์ของวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2
ในเรื่องต่อไปนี้ ในระดับใด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. จุดประสงค์ที่กำหนดสามารถวัดความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานด้านทัศนศิลป์ได้.....					
2. จุดประสงค์ที่กำหนดสามารถวัดความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานด้านดนตรีได้.....					
3. จุดประสงค์ที่กำหนดสามารถวัดความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานด้านนาฏศิลป์ได้.....					
4. จุดประสงค์ที่กำหนดสามารถวัดความรู้สึกด้านทัศนศิลป์ได้.....					
5. จุดประสงค์ที่กำหนดสามารถวัดความรู้สึกด้านดนตรีได้.....					
6. จุดประสงค์ที่กำหนดสามารถวัดความรู้สึกด้านนาฏศิลป์ได้.....					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7. จุดประสงค์ที่กำหนดสามารถวัดทักษะปฏิบัติด้านทัศนศิลป์ได้.....					
8. จุดประสงค์ที่กำหนดสามารถวัดทักษะปฏิบัติด้านดนตรีได้.....					
9. จุดประสงค์ที่กำหนดสามารถวัดทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ได้.....					
10. จุดประสงค์ที่กำหนดสามารถวัดความสามารถในการพัฒนา บุคลิกภาพได้.....					
11. จุดประสงค์ที่กำหนดมุ่งยากต่อการนำไปปฏิบัติ.....					
12. จุดประสงค์ที่กำหนดวัดความชัดเจน.....					
13. จุดประสงค์สามารถนำไปใช้พัฒนาบุคลิกภาพได้.....					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

2) ด้านเนื้อหาวิชา

ท่านมีความคิดเห็นต่อเนื้อหาวิชาของวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2
เรื่องต่อไปนี้ในระดับใด

2.1 วิชาศิลปะกับชีวิต 1

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การสังเกตรูปร่าง รูปทรง ขนาด สีและสัดส่วน เป็นพื้นฐานการเขียนรูปตามแบบหรือของจริง.....					
2. การสังเกตรูปร่าง รูปทรง ขนาด สีและสัดส่วน เป็นพื้นฐานการปั้นรูปตามแบบหรือของจริง.....					
3. การฟังและทำจังหวะให้เข้ากับเพลงเป็นพื้นฐานของการขับร้องเพลงร่ำวง.....					
4. การฟังและทำจังหวะให้เข้ากับเพลงเป็นพื้นฐานของการขับร้องเพลงพื้นเมือง.....					
5. การฟังและทำจังหวะให้เข้ากับเพลงเป็นพื้นฐานของการขับร้องเพลงการพ้อนรำ.....					
6. การฟังและทำจังหวะให้เข้ากับเพลงเป็นพื้นฐานของการขับร้องเพลงอื่น ๆ.....					
7. การฟังและทำจังหวะให้เข้ากับเพลงเป็นพื้นฐานของการพ้อนรำเพลงร่ำวงง่าย ๆ.....					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8. การฟังและทำจังหวะให้เข้ากับเพลงเป็นพื้นฐานของการ พ็อนรำเพลงพื้นเมืองง่าย ๆ.....					
9. การฟังและทำจังหวะให้เข้ากับเพลงเป็นพื้นฐานของการ พ็อนรำเพลงอื่น ๆ.....					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....

.....

.....

.....

.....

2.2 เนื้อหาวิชาศิลปะกับชีวิต 2

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การสังเกตองค์ประกอบศิลป์ด้านรูปร่าง รูปทรง ขนาด สี และสัดส่วนและการเขียนรูปตามแบบหรือของจริงเป็นพื้นฐาน การเขียนรูปทิวทัศน์หรือรูปเรื่องราวต่าง ๆ.....					
2. การสังเกตองค์ประกอบศิลป์ด้านรูปร่าง รูปทรง ขนาด สี และสัดส่วนและการปั้นรูปตามแบบหรือของจริงเป็นพื้นฐาน ของการปั้นรูปทิวทัศน์หรือรูปเรื่องราวต่าง ๆ.....					
3. การกำหนดเนื้อหาการใช้ระดับพื้นฐานประกอบการขับร้อง เพลงไทย.....					
4. การกำหนดเนื้อหาการใช้ระดับพื้นฐานประกอบการขับร้อง เพลงไทยสากล.....					
5. การกำหนดเนื้อหาการใช้ระดับพื้นฐานประกอบการขับร้อง เพลงพื้นเมือง.....					
6. การกำหนดเนื้อหาการใช้ระดับพื้นฐานประกอบการขับร้อง เพลงประกอบการเต้นรำ.....					
7. การกำหนดเนื้อหาการใช้ระดับพื้นฐานประกอบการขับร้อง เพลงอื่น ๆ.....					
8. การกำหนดเนื้อหาการใช้ระดับพื้นฐานประกอบการบรรเลง					

ข้อความ	ระดับความถี่เห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9. การกำหนดเนื้อหาการใช้รัตนพื้นฐานประกอบการบรรเลงเพลงไทยสากล.....					
10. การกำหนดเนื้อหาการใช้รัตนพื้นฐานประกอบการบรรเลงเพลงพื้นเมือง.....					
11. การกำหนดเนื้อหาการใช้รัตนพื้นฐานประกอบการบรรเลงเพลงประกอบการพิจารณา.....					
12. การกำหนดเนื้อหาการใช้รัตนพื้นฐานประกอบการบรรเลงเพลงอื่น ๆ.....					
13. การกำหนดเนื้อหาการพิจารณาที่มีแบบแผนอย่างง่าย ๆ.....					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....

.....

.....

.....

.....

2.3 เนื้อหาวิชาโดยภาพรวม

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การกำหนดเนื้อหาด้านดนตรีสอดคล้องกับเวลาที่หลักสูตรกำหนด.....					
2. การกำหนดเนื้อหาด้านนาฏศิลป์สอดคล้องกับเวลาที่หลักสูตรกำหนด.....					
3. การกำหนดเนื้อหาด้านทัศนศิลป์สอดคล้องกับเวลาที่หลักสูตรกำหนด.....					
4. การกำหนดเนื้อหาส่วนดนตรีสอดคล้องกับฐานะของผู้เรียน.....					
5. การกำหนดเนื้อหาด้านนาฏศิลป์สอดคล้องกับฐานะของผู้เรียน.....					
6. การกำหนดเนื้อหาด้านทัศนศิลป์สอดคล้องกับฐานะของผู้เรียน.....					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....

.....

.....

.....

.....

3) ด้านการจัดการเรียนการสอน

ท่านมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และ
ศิลปะกับชีวิต 2 เรื่องต่อไปนี้ในระดับใด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ครูผู้สอนแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ก่อนการสอน.....					
2. กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาในหลักสูตร.....					
3. กิจกรรมการเรียนการสอนสามารถรับกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น.....					
4. สร้างความตระหนักให้ เห็นคุณค่าของศิลปะ.....					
5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหา.....					
6. สอดแทรกการสร้างเสริมความชื่นชมและคุณค่าของศิลปะ.....					
7. นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน.....					
8. กำหนดให้ผู้เรียนมีขั้นตอนในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาทักษะการทำงาน.....					
9. ผู้เรียนมีโอกาสนำปฏิบัติงานตามขั้นตอน.....					
10. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดในการสร้างสรรค์งาน.....					
11. ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมกันวิจารณ์เพื่อประเมินและปรับปรุงผลงาน.....					
12. การนำวัสดุานท้องถิ่นมาคิดแปลงเป็นอุปกรณ์การสอน.....					
13. การจัดการเรียนการสอนคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล.....					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
14. การจัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะกับเนื้อหาและกิจกรรม.....					
15. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามเนื้อหาและคาบเวลาที่หลักสูตรกำหนด.....					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....

.....

.....

.....

.....

4) ด้านการวัดผลและประเมินผล

ท่านมีความคิดเห็นต่อการวัดผลและประเมินผลการเรียนวิชาศิลปะกับชีวิต 1
และศิลปะกับชีวิต 2 เรื่องต่อไปนี้ในระดับใด

ข้อความ	ระดับความถี่เกิด				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การกำหนดสิ่งที่จะประเมินให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้.....					
2. การประเมินคำแจ้งหลักเกณฑ์การผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้า.....					
3. การประเมินเป็นไปตามอัตราส่วนคะแนนที่กลุ่มโรงเรียนกำหนด.....					
4. การประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของกลุ่มโรงเรียน.....					
5. จัดให้มีการประเมินผลก่อนเรียนเพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานของผู้เรียน.....					
6. จัดให้มีการประเมินผลระหว่างเรียนเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงการเรียนการสอน.....					
7. จัดให้มีการประเมินผลหลังเรียนเพื่อตัดสินผลการเรียน.....					
8. จัดให้มีการประเมินผลทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ.....					
9. จัดให้มีการประเมินผลเฉพาะภาคทฤษฎีหรือปฏิบัติเพียงด้านเดียว.....					
10. จัดให้มีการประเมินผลกระบวนการทำงานและผลงาน.....					
11. จัดให้มีการประเมินผลเฉพาะกระบวนการทำงานหรือผลงาน.....					

ข้อความ	ระดับความถี่เห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
12. การประเมินผลงานยึดหลักความสอดคล้องกับพัฒนาการและ วุฒิภาวะของผู้เรียน.....					
13. การเลือกใช้เครื่องมือการวัดผลเหมาะกับวัตถุประสงค์การ เรียนรู้.....					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นายวัชรินทร์ ชื่อสกุล สิ้นศิริ

เกิดวันที่ 3 เดือนกรกฎาคม พุทธศักราช 2503

สถานที่เกิด จังหวัดศรีสะเกษ

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 465/35 ถ.ริมทางรถไฟ เขตธนบุรี กทม. 10600

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 1 ระดับ 4

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนเทพศิรินทร์ ถ.กรุงเกษม กทม. 10100

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2519 มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย จังหวัดศรีสะเกษ

พ.ศ.2522 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกช่างไฟฟ้าวิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ

พ.ศ.2525 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง วิชาเอกศิลปศึกษา วิทยาลัยครูสุรินทร์

พ.ศ.2531 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตวิชาเอกศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร

พ.ศ.2539 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตวิชาเอกศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร

ความคิดเห็นของครูผู้สอนว่าศิลปะกับชีวิต 1 และ 2 ในโรงเรียนขยายโอกาส
เขตการศึกษา 11 ที่มีต่อหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

บทคัดย่อ
ของ
ว่าชนินทร์ สันศิริ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา
มีนาคม 2539

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ในโรงเรียนขยายโอกาส ที่มีภูมิตำทางศิลปะและไม่มีภูมิตำทางศิลปะในโรงเรียนขนาดใหญ่กับขนาดกลางและเล็ก ที่มีค้ำหลักสตรวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้คือ ครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตการศึกษา 11 คือ จังหวัดนครราชสีมา สุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และชัยภูมิ จำนวน 88 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า และแบบสอบถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การทดสอบค่าคะแนนน

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และศิลปะกับชีวิต 2 ที่มีภูมิตำทางศิลปะและไม่มีภูมิตำทางศิลปะในโรงเรียนขนาดใหญ่กับขนาดกลางและเล็ก มีความคิดเห็นในด้านการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน แต่มีความคิดเห็นด้านจุดประสงค์ของวิชา ด้านเนื้อหาวิชาและด้านวัดผลและประเมินผลไม่แตกต่างกัน

THE TEACHERS' OPINIONS ON THE TEACHING OF ART FOR FUNCTIONAL LIVING I
AND ART FOR FUNCTIONAL II IN DISTRIBUTED OPPORTUNITY EDUCATION
SCHOOL REGION XI TO THE SECONDARY SCHOOL B.E.2521
(IMPROVED CURRICULUM B.E.2533)

AN ABSTRACT

BY

VACHARIN SINSJRI

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Art Education
at Srinakharinwirot University
March 1996

This research is aimed to study the teachers' opinions on the teaching of Art for Functional Living I and Art for Functional Living II in distributed opportunity education school region XI to the secondary school B.E.2521 (improved curriculum B.E.2533) The sample groups studied in their research are 88 teachers who teach courses : Art for Functional Living I and II in distributed opportunity education school region XI; in Nakornrachasima, Sprin, Burirum, Srisaket and Chaiyapum. The sampling groups are selected by statisfied random sampling tools used to study are : rating scale and opened end questionnaires. Data is analysed by t-test.

The research find out are : Teachers' opinions on the teaching of Art for Functional Living I and II, with and without art fundamental in big, middle and small sized schools, toward the learning and teaching process are different but the opinion toward the subject matter of the objectives, evaluation are not different.